

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ

**ΚΕΙΜΕΝΟ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ ΔΡΑΣΕΩΝ ΓΙΑ
ΤΗΝ ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΣΤΟ ΝΟΤΙΟ
ΤΟΜΕΑ ΑΤΤΙΚΗΣ**

**ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ
Δ/ΝΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ**

ΠΡΟΙΣΤΑΜΕΝΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ: ΣΟΦΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
Αν. ΠΡΟΙΣΤΑΜΕΝΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ : ΜΠΟΥΡΑΝΤΑ ΒΑΣΙΛΙΚΗ

ΣΥΝΤΑΚΤΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟΥ : ΣΟΦΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΥ ΣΟΦΙΑ
ΜΠΟΥΡΑΝΤΑ ΒΑΣΙΛΙΚΗ
ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ ΕΙΡΗΝΗ

Τηλ. 213 2101722
fax 213 2101729
e-mail: ygeiant1@patt.gov.gr

ΑΘΗΝΑ
ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2017

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1.1	Η ισότητα των φύλων σε εθνικό επίπεδο	
1.2	Εθνικοί Μηχανισμοί Παρακολούθησης και προώθησης ισότητας των φύλων.	
1.3	Η ισότητα των φύλων σε περιφερειακό επίπεδο	
2.	Υφιστάμενη κατάσταση στον Νότιο Τομέα της Περιφέρειας Αττικής	
2.1	Πληθυσμός	
2.2	Μέγεθος νοικοκυριών	
2.3	Παρουσία αλλοδαπών – εξωτερική μετανάστευση.....	
2.4	Ανεργία- Απασχόληση	
2.5	Επαγγελματικές κατηγορίες	
2.6	Άτομα ευρισκόμενα σε συνθήκες οικονομικής αδυναμίας.....	
2.7	Επίπεδο εκπαίδευσης	
1.	Αρχική ατζέντα προτάσεων για τον Νότιο Τομέα Αττικής	
3.1	Προτεινόμενα θεματικά πεδία δράσης	
2.	Παρακολούθηση και αξιολόγηση.....	
	Βιβλιογραφία – Πηγές στοιχείων- Ιστότοποι.....	
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι	
	ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ	

ΕΠΙΤΕΛΙΚΗ ΣΥΝΟΨΗ

Το παρόν κείμενο εργασίας έχει ως στόχο , να αναδείξει τις αρχικές κατευθυντήριες γραμμές της στρατηγικής της Περιφέρειας Αττικής για την ισότητα των φύλων στην Περιφερειακή ενότητα Νοτίου τομέα, στο πλαίσιο της εν εξελίξει διαρθρωμένης διαβούλευσης που λαμβάνει χώρα σε όλες τις Περιφερειακές Ενότητες.

Η Περιφέρεια Αττικής έχει ξεκινήσει διαδικασία συστηματικής διαβούλευσης σε επίπεδο περιφερειακών ενοτήτων. Έχει ορίσει εντεταλμένη περιφερειακή σύμβουλο για θέματα ισότητας των φύλων, ενώ λειτουργεί η θεσμοθετημένη επιτροπή υπό την προεδρία της Περιφερειάρχη.

Το παρόν κείμενο εργασίας αποτελείται από τέσσερα μέρη. Στο πρώτο μέρος γίνεται μια συνοπτική περιγραφή των πολιτικών προτεραιοτήτων για την ισότητα των φύλων σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Στο δεύτερο μέρος του κειμένου παρουσιάζεται συνοπτικά η υφιστάμενη κατάσταση στην Νότια Αθήνα. Κύριοι δείκτες μέτρησης αποτελούν το δημογραφικό προφίλ, και η κοινωνικ-οικονομική κατάσταση των γυναικών. Στο τρίτο μέρος του κειμένου παρατίθενται οι θεματικοί άξονες παρεμβάσεων και ενδεικτικών δράσεων, στους οποίους καταλήξαμε, εξετάζοντας τα ανωτέρω και οι οποίοι τίθενται προς διαβούλευση. Ενώ στο τελευταίο μέρος αναφέρεται συνοπτικά η ανάγκη για αξιολόγηση και παρακολούθηση των δράσεων που θα υλοποιηθούν.

1.1 Η Ισότητα των φύλων σε εθνικό επίπεδο.

Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων (2016-2020) το οποίο ακολουθεί το Πρόγραμμα του 2010-2013 διαμορφώθηκε μέσα από μια διαδικασία διερεύνησης αναγκών και διαβούλευσης με εμπειρογνώμονες σε θέματα ισότητας, εκπροσώπους της κοινωνίας των πολιτών, της ακαδημαϊκής κοινότητας, της πολιτικής και της Δημόσιας Διοίκησης. Μια εξαιρετική μελέτη η οποία εκφράζει προσλαμβάνουσες σχεδόν από το σύνολο των ειδικών σε θέματα ισότητας, της χώρας μας. Στο πλαίσιο αυτό ολοκληρώθηκε το καινοτόμο εργαστήριο διαβούλευσης με θέμα « Συνεργώντας για την Ισότητα των Φύλων» το οποίο πραγματοποιήθηκε στο Ε.Κ.Δ.Δ.Α τον Δεκέμβριο του 2016 και στο οποίο συμμετείχαν εμπειρογνώμονες και εκπρόσωποι 70 και επιπλέον φορέων.

Συμπερασματικά το συγκεκριμένο πόνημα αντικατοπτρίζει όχι μόνο τις υποχρεώσεις της χώρας μας στο τομέα της ισότητας των φύλων ως ανεπτυγμένη κοινωνία αλλά και τις ανάγκες, προοπτικές και προτεραιότητες που πρέπει να τεθούν έως το 2020 με στόχο την εξάλειψη του κοινωνικού αποκλεισμού και των διακρίσεων μεταξύ φύλων.

Σύμφωνα με τα όσα αναφέρονται στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων (ΕΣΔΙΦ) 2016-2020, περνάμε σε μία νέα περίοδο, στην οποία στρατηγικοί στόχοι όπως διατυπώνονται είναι οι εξής

- Η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών, με έμφαση στις ευπαθείς ομάδες πληθυσμού και τις γυναίκες μετανάστριες και γυναίκες πρόσφυγες
- Η πρόληψη και αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών στην οικογένεια, την εργασία και την κοινωνία
- Η στήριξη της απασχόλησης των γυναικών και η άρση των συνεπειών της μείωσης της ανδρικής απασχόλησης όσον αφορά στις έμφυλες ταυτότητες και τις σχέσεις των δύο φύλων
- Η προώθηση της ισότητας στην εκπαίδευση, τον πολιτισμό, τα μέσα ενημέρωσης και τον αθλητισμό.
- Η άρση των έμφυλων ανισοτήτων στην υγεία και
- Η Ισόρροπη συμμετοχή των γυναικών στα κέντρα λήψης αποφάσεων

Οι άξονες προτεραιότητας του ΕΣΔΙΦ ακολουθούν τις κατευθυντήριες γραμμές της Ε.Επιτροπής προς τα Κ.Μ. με προσαρμογή στις ιδιαίτερες συνθήκες της Ελλάδας και αφορούν τα εξής πεδία πολιτικής.

Α. Κοινωνική ένταξη και ισότιμη μεταχείριση γυναικών που υφίστανται πολλαπλές διακρίσεις.

Σύμφωνα με την βιβλιογραφία, κύριοι παράγοντες που οδηγούν διαφορετικές κατηγορίες ατόμων σε κατάσταση κοινωνικού αποκλεισμού μπορεί να σχετίζονται με τις διακρίσεις λόγω φύλου, όπως ύπαρξη παραδοσιακών αντιλήψεων και στερεοτύπων, με σωματικές αναπηρίες ή ψυχικές ασθένειες, με την εθνότητα ή/ και με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες, με οικονομικούς παράγοντες (π.χ εισοδηματικά

κριτήρια), και με τις γεωγραφικές συνθήκες και τα πληθυσμιακά χαρακτηριστικά (ΚΕΘΙ 2013).

Στην Ελληνική νομοθεσία ο όρος «ευπαθείς κοινωνικά ομάδες» ορίζεται στον πρόσφατο Ν. 4430/2016 για την κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία. Σε αυτό το πεδίο πολιτικής το ΕΣΔΙΦ, θέτει ως προτεραιότητα τρεις στόχους

1. Την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στη νομοθεσία και στις δημόσιες πολιτικές για τις ευπαθείς κοινωνικά ομάδες μέσω δράσεων όπως i) κωδικοποίηση νομοθετικών ρυθμίσεων, εγκυκλίων κλπ για γυναίκες που ανήκουν σε ευπαθείς κοινωνικά ομάδες και υφίστανται πολλαπλές διακρίσεις και ανάπτυξη προτάσεων για την βελτίωση της νομοθεσίας και των διοικητικών πρακτικών

2. Την ενίσχυση της Γ.Γ.Ι.Φ. στην χάραξη στοχευμένων πολιτικών για τις γυναίκες που υφίστανται **πολλαπλές διακρίσεις** και στη δημιουργία και διάδοση στοιχείων ταξινομημένων κατά φύλο, μέσω δράσεων όπως i) θεσμοθέτηση οργανικής μονάδας για το συγκεκριμένο θέμα μέσα στην Γ.Γ.Ι.Φ, ii) εκπόνηση έρευνας για τις γυναίκες που υφίστανται πολλαπλές διακρίσεις και δημιουργία εργαλείου πολιτικής κ.α.

3. Ο τρίτος στόχος σε αυτό το πεδίο πολιτικής ορίζεται ως ' η διασφάλιση της ισότητας και εξάλειψη διακρίσεων για τις γυναίκες που υφίστανται πολλαπλές διακρίσεις μέσω δράσεων όπως i) η χορήγηση voucher για φιλοξενία παιδιών γυναικών Ρομά, αστέγων ή προσφύγων σε βρεφονηπιακούς και παιδικούς σταθμούς. ii) Τα προγράμματα κατάρτισης – απόκτησης επαγγελματικών δεξιοτήτων – ενδυνάμωση/ ενίσχυση γυναικείας επιχειρηματικότητας με την δημιουργία επιχειρήσεων, ΚΟΙΝ.Σ.Επ. κ.λ.π. που θα στελεχώνονται από αποφυλακισμένες γυναίκες, γυναίκες πρόσφυγες, γυναίκες θύματα βίας, γυναίκες αρχηγούς μονογονεϊκών οικογενειών, γυναίκες θύματα βίας κ.α

Στην Ελλάδα η οικονομική κρίση και οι ακολουθούμενες πολιτικές λιτότητας επιτείνουν το καθεστώς διακινδύνευσης των γυναικών που υφίστανται πολλαπλές διακρίσεις ενώ ταυτόχρονα διευρύνεται και η ομάδα «στόχος» εφόσον υπάρχουν μεγαλύτερα ποσοστά γυναικών που φτωχοποιούνται, ιδιαίτερα σε νεότερες ηλικίες. Ως εκ τούτου οι ομάδες «στόχος» έχουν πλέον, και σύμφωνα με την Γ.Γ.Ι.Φ στις εξής κατηγορίες

- Γυναίκες στα όρια φτώχειας
- Γυναίκες αρχηγοί μονογονεϊκών οικογενειών
- Άστεγες γυναίκες
- Γυναίκες Ρομά
- Μετανάστριες
- Γυναίκες πρόσφυγες ή αιτούσες άσυλο
- Γυναίκες θύματα βίας , βασανιστηρίων ή εμπορίας ανθρώπων
- Γυναίκες με αναπηρία/ χρόνιες παθήσεις
- Τοξικοεξαρτημένες γυναίκες
- Κρατούμενες ή αποφυλακισμένες γυναίκες
- Ηλικιωμένες γυναίκες
- Μακροχρόνια άνεργες γυναίκες

Το ανωτέρω ως έχει, υποδηλώνει όχι μόνο ότι το πεδίο δράσης είναι τεράστιο, αλλά και ότι χωρίς την συνέργια και συνεργασία του συνόλου των επιπέδων διοίκησης (Κεντρική διοίκηση, Τοπική Αυτοδιοίκηση, Ανεξάρτητες αρχές, Φορείς Κοινωνίας Πολιτών κ.α.) η αποτελεσματική αντιμετώπιση του φαινομένου θα είναι αναποτελεσματική.

Β. Το δεύτερο πεδίο πολιτικής στο οποίο προτείνεται (στο Ε.Σ.Δ.Ι.Φ.) να αναπτυχθεί μια σειρά δράσεων είναι η καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών

1. Βασικός στόχος στην Ελλάδα αναφορικά με αυτό το πεδίο είναι η εφαρμογή και η εφαρμογή και αναθεώρηση της νομοθεσίας για την ενδοοικογενειακή βία κατά των γυναικών, την σεξουαλική παρενόχληση κατά των γυναικών, τον εκφοβισμό κατά των γυναικών, τον ακρωτηριασμό γεννητικών οργάνων, και τους εξαναγκαστικούς γάμους.

2 Δεύτερο στόχο αποτελεί η ολιστικής και πολυτομεακή υποστήριξη των γυναικών θυμάτων βίας ή/ και πολλαπλών διακρίσεων, όπως είναι η βία κατά ηλικιωμένων γυναικών, βία κατά των γυναικών με αναπηρία, και βία κατά των γυναικών Ρομά,

3. Τελευταίος στόχος σε αυτό το πεδίο είναι η ευαισθητοποίηση του ευρύτερου πληθυσμού, η επιμόρφωση των επαγγελματιών και η ανάπτυξη δικτύωσης, μέσω δράσεων όπως i) η εκπαίδευση και τα σεμινάρια επιμόρφωσης και ευαισθητοποίησης για δικαστές, η εκπαίδευση στις Αστυνομικές σχολές, ii) η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση κοινού για τις μορφές σεξουαλικής παρενόχλησης σε χώρους εργασίας, σε εκπαιδευτικά ιδρύματα, σε ιδρύματα ψυχικής υγείας και στο διαδίκτυο, iii) η εκπαίδευση επαγγελματιών στην ταυτοποίηση πιθανών θυμάτων trafficking iv) σεμινάρια ευαισθητοποίησης σε εκπαιδευτικούς για την διαχείριση κοριτσιών εφήβων θυμάτων βίας σε αρμόδιους φορείς κ.α

Γ. Το πεδίο πολιτικής Αγορά εργασίας και εναρμόνιση οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής είναι ίσως από τα σημαντικότερα πεδία δράσης.

Οι εργαζόμενες γυναίκες κατέχουν χαμηλά αμοιβόμενες και επισφαλής θέσεις εργασίας, συχνά με μηδαμινά περιθώρια ανέλιξης, ενώ σε προσωπικό επίπεδο αδυνατούν να εξελιχθούν σε ζητήματα εκπαίδευσης και μένουν κοινωνικά στάσιμες (ΓΓΙΦ 2015)

Ταυτόχρονα με την ποσοτική παρατηρείται και ποιοτική διαφορά καθώς οι γυναίκες δραστηριοποιούνται κυρίως σε τομείς που σχετίζονται με την υγεία, την κοινωνική εργασία ή την εκπαίδευση ενώ οι άνδρες ασχολούνται συχνότερα με τον τομέα των κατασκευών, των μεταφορών και των τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνίας.

Επιπροσθέτως υπάρχει το μισθολογικό χάσμα μεταξύ ανδρών και γυναικών που αποτελεί συνέπεια και αντανακλά όλες τις έμφυλες ανισότητες στην αγορά εργασίας. Ως μισθολογικό χάσμα μεταξύ φύλων ορίζεται η διαφορά μεταξύ των αποδοχών ανδρών και γυναικών, με βάση την μέση διαφορά των ακαθάριστων ωριαίων αποδοχών όλων των εργαζομένων. Στην Ελλάδα το μισθολογικό χάσμα ήταν 15 % (έναντι 16,3% στην Ε.Ε. των 27) (Eur. Commission 2014).

Το έμφυλο μισθολογικό χάσμα αποτελεί σύνθετο και πολυπαραγοντικό ζήτημα, ως κύριες αιτίες αναφέρονται η υποεκπροσώπηση σε θέσεις ευθύνης, ο έμφυλος διαχωρισμός και οι διακρίσεις στον χώρο εργασίας. Ο γυναικείος εργαζόμενος πληθυσμός συναντά συχνά δυσκολίες πρόσβασης στα οικονομικά και πολιτικά κέντρα λήψης αποφάσεων. Η 'γυάλινη οροφή' εμποδίζει μεγάλο μέρος του συγκεκριμένου πληθυσμού να καταλάβει υψηλόβαθμες θέσεις και άρα καλύτερα αμειβόμενες.

Βασικοί στόχοι σε αυτό το πεδίο δράσης σύμφωνα με το ΕΣΔΙΦ είναι

1. Η Ενθάρρυνση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας
2. Η προώθηση της αρχής της ισότητας στις επιχειρήσεις
3. Η ενθάρρυνση της γυναικείας επιχειρηματικότητας – Κ.ΑΛ.Ο.
4. Η βελτίωση της θέσης των γυναικών στον αγροτικό τομέα
5. Η ενθάρρυνση της χρήσης ΤΠΕ από γυναίκες και
6. Η συμφιλίωση επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής

Δ. Πεδία δράσεις αποτελούν επίσης αναμφισβήτητα η **‘Εκπαίδευση, Κατάρτιση, Πολιτισμός και ΜΜΕ’** η **συμμετοχικότητα του ρόλου των ανωτέρω στην σημερινή κοινωνία είναι υπεράνω αμφισβήτησης**. Ως εκ τούτου η προώθηση των ζητημάτων της ισότητας και η παραγωγή μιας κουλτούρας ισότητας με βάση την αμοιβαιότητα, την συντροφικότητα, την αλληλεγγύη και τον σεβασμό στην διαφορετικότητα είναι αναγκαία.

Βασικοί στόχοι του ΕΣΔΙΦ σε αυτούς τους τομείς αποτελούν

1. Η Προώθηση της ισότητας των φύλων στην τυπική εκπαίδευση, την επιστήμη και την έρευνα. Βασικές επιδιώξεις είναι η καταπολέμηση των στερεοτυπικών αντιλήψεων, η ισόρροπη συμμετοχή των φύλων στην εκπαίδευση, την επιστήμη και την έρευνα και η παράλληλη εξάλειψη κάθε μορφής διακρίσεων λόγω φύλου.
2. Η προώθηση της ισότητας των φύλων στην άτυπη εκπαίδευση *‘Άτυπη εκπαίδευση (Δια βίου μάθηση) είναι η εκπαίδευση που παρέχεται σε οργανωμένο εκπαιδευτικό πλαίσιο εκτός του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος και μπορεί να οδηγήσει στην απόκτηση πιστοποιητικών, περιλαμβάνει την αρχική επαγγελματική κατάρτιση, τη συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση και την γενική εκπαίδευση ενηλίκων’*
3. Η προαγωγή της Ισότητας μέσω των Μ.Μ.Ε με δράσεις όπως, i) προγράμματα στα ΜΜΕ για προβολή γυναικείων θεμάτων μέσα από φεμινιστικό πρίσμα και για θέματα όπως σεξισμός, κουλτούρα βιασμού, διακρίσεις και ii) στήριξη και ενίσχυση των νομοθετικών ρυθμίσεων και θεσμικών παρεμβάσεων για κάθε είδους εκπομπές, οπτικοακουστικές ανακοινώσεις ή μηνύματα που προβάλλουν συμπεριφορές, οι οποίες συνιστούν εκδήλωση άνισης μεταχείρισης φύλου κ.α.
- 4 & 5. Προώθηση της ισότητας των φύλων στην πολιτιστική δημιουργία και στον Αθλητισμό.

Ε. Η πρόσβαση σε αποτελεσματική φροντίδα υγείας, η οποία πρέπει πρωτίστως να αποσκοπεί στην ανακούφιση της επιβάρυνσης των ατόμων όταν νοσήσουν και σε δεύτερο στάδιο στην προαγωγή και διατήρηση της υγείας πριν το άτομο νοσήσει, αποτελεί ένα από τα ουσιώδη ανθρώπινα δικαιώματα (Π.Ο.Υ Ευρωπαϊκό Γραφείο 2016). Η ανεπαρκής πρόσβαση (γεωγραφική, οικονομική, πολιτισμική) σε βασικές

υπηρεσίες υγείας αποτελεί, έναν από τους προσδιοριστικούς παράγοντες των ανισοτήτων στην υγεία. Η ισότητα στην υγεία συνεπάγεται ότι ο καθένας και η καθεμία θα έπρεπε να μπορεί να επιτύχει το μέγιστο δυνατό στην υγεία και ότι ο καθένας και καμία δεν πρέπει να βρίσκεται σε μειονεκτική θέση που αναχαιτίζει το δυναμικό του/της, λόγω της κοινωνικής θέσης ή άλλων κοινωνικά καθορισμένων περιστάσεων.

Ο κεντρικό πυρήνας της έμφυλης διάστασης στην Υγεία αφορά τρεις επιμέρους τομείς : Το επίπεδο υγείας, τις συμπεριφορές που επηρεάζουν την υγεία και την πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας.

Οι Στόχοι στους οποίους εστιάζει το ΕΣΔΙΦ στον άξονα της Υγείας είναι οι εξής:

1. Ένταξη της οπτικής του φύλου στις πολιτικές για την υγεία
2. Άρση των έμφυλων στερεοτύπων στην υγεία και στις υπηρεσίες υγείας, μέσω δράσεων ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης των επαγγελματιών υγείας στο πλαίσιο συνεργειών με αρμόδιους φορείς στο χώρο της υγείας για την καταπολέμηση των έμφυλων στερεοτύπων στην υγεία και στις υπηρεσίες υγείας κ.α.
3. Ζητήματα υγείας για ειδικές ομάδες πληθυσμού μέσω – βελτίωσης της προσβασιμότητας και ενημέρωσης των γυναικών ΑΜΕΑ στις υπηρεσίες υγείας, - στήριξη προγραμμάτων αγωγής προαγωγής υγείας για την σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία, προσαρμοσμένα για άτομα με αναπηρία κ.α.

Ζ. Το τελευταίο πεδίο δράσης στο οποίο επικεντρώνεται το ΕΣΔΙΦ είναι η **Ισόρροπη συμμετοχή γυναικών σε δομές εξουσίας, διαδικασίες και κέντρα λήψης αποφάσεων** . Η ισότητα στο πεδίο λήψης των πολιτικών αποφάσεων και η ισόρροπη κατά φύλο συμμετοχή στην εξουσία, αποτελεί το μέσο για την διασφάλιση πως η διάσταση της ισότητας των φύλων και θα ενταχθεί στις πολιτικές μιας κυβέρνησης αλλά πολύ περισσότερο, συνιστά το μέσο που μπορεί να καταστήσει εφικτή την ισότητα. Επομένως, η ίση συμμετοχή γυναικών δεν συνιστά μόνο αίτημα κοινωνικής δικαιοσύνης και δημοκρατίας αλλά και αναγκαία προϋπόθεση προκειμένου να λαμβάνονται υπόψη τα ιδιαίτερα συμφέροντα των γυναικών.

Στόχοι του ΕΣΔΙΦ σε αυτό το πεδίο αποτελούν 1. η Επιτάχυνση της ισότιμης συμμετοχής των γυναικών σε όλα τα πεδία της δημοσιότητας και επαγγελματικής ζωής και ιδιαιτέρως σε θέσεις λήψης αποφάσεων, στο κοινοβούλιο και στην τοπική/ περιφερειακή αυτοδιοίκηση. 2^η άρση των διακρίσεων κατά των γυναικών και διασφάλιση της ισότητας των φύλων στην πολιτική και δημόσια ζωή 3. Η ενίσχυση πολιτικών για την ισόρροπη συμμετοχή των γυναικών στις εκλογές και 4. Η ενδυνάμωση και ανάπτυξη της ικανότητας και των δεξιοτήτων των γυναικών προκειμένου να συμμετάσχουν ενεργά σε διαδικασίες και κέντρα λήψης αποφάσεων και σε ηγετικές θέσεις.

1.2 Εθνικοί Μηχανισμοί Παρακολούθησης και προώθησης ισότητας των φύλων.

Σήμερα, οι άνισες συνθήκες ζωής και εργασίας γυναικών και ανδρών επιδεινώνονται εξαιτίας της σοβαρής οικονομικής κρίσης που πλήττει την χώρα μας. Δεδομένου του ότι η κρίση πλήττει πάντοτε περισσότερο τις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού, μεγάλες κατηγορίες γυναικών αντιμετωπίζουν **πολλαπλές διακρίσεις**, εφόσον οι διακρίσεις λόγω φύλου διαπλέκονται και ισχυροποιούνται από διακρίσεις που οφείλονται σε μορφές κοινωνικής ανισότητας (κοινωνική τάξη, εθνική καταγωγή, αναπηρία, ηλικία, σεξουαλικές προτιμήσεις, απομακρυσμένος τόπος διαμονής κ.λ.π.).

Οι άνεργες, οι μετανάστριες, οι νέες, οι μονογενείς, οι γυναίκες με αναπηρίες, οι γυναίκες των εθνικών και θρησκευτικών μειονοτήτων, οι Ρομά και οι γυναίκες των νησιωτικών και ορεινών περιοχών αποτελούν ομάδες γυναικών, οι οποίες είναι περισσότερο ευάλωτες, όχι μόνο στις συνέπειες της οικονομικής κρίσης, αλλά και στην άσκηση της ανδρικής βίας σε όλες της μορφές της.

Η όποια πρόοδος για την χώρα μας στην ισότητα των φύλων εξακολουθεί να είναι αργή έως στάσιμη με βάση τη σύγκριση σε μια δεκαετία: Το 2006 το παγκόσμιο οικονομικό forum εξέτασε 115 χώρες και κατέταξε την Ελλάδα στην 69^η θέση με 0,654 μονάδες, ενώ δέκα χρόνια αργότερα, οι μονάδες αυξήθηκαν μόλις 0,680 και παρά την αύξηση αυτή η θέση της Ελλάδας έπεσε στην 92^η σε σύνολο 144 χωρών. (The Global gender gap report 2016)

Ως εκ τούτου **Ο Εθνικός Μηχανισμός για την ισότητα των φύλων** σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, όπως παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα, πρέπει άμεσα να φέρει απτά αποτελέσματα.

ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ		
Αρμόδιοι Φορείς	Συμμετοχή σε συμβουλευτικά όργανα και όργανα λήψης αποφάσεων	Εργαλεία Πολιτικής
ΥΠΕΣ/ Γενική Γραμματεία Ισότητας Φύλων (ΓΓΙΦ)	✓ Εθνική Επιτροπή για την Ισότητα Ανδρών και Γυναικών ✓ Διυπουργική Επιτροπή για την Ισότητα των Φύλων ✓ Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου	✓ Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων (ΕΣΔΙΦ)
ΥΠΕΣ/ Κέντρο Ερευνών για θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ)		
Παρατηρήτριο Γ.Γ.Ι.Φ.		
Συνήγορος του Πολίτη (ΣτΠ)		
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ		
Αιρετή Περιφέρεια	✓ Περιφερειακό	✓ Επιχειρησιακό

Περιφερειακή Επιτροπή Ισότητας (ΠΕΠΙΣ)	Συμβούλιο	Πρόγραμμα Περιφέρειας
Τομέας Ισότητας ΕΝΠΕ Ένωση Περιφερειών Ελλάδας		
ΤΟΠΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ		
Δημοτική Επιτροπή Ισότητας των Φύλων (Δ.ΕΠ.ΙΣ.)	✓ Δημοτικό Συμβούλιο	✓ Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου ✓ Σχέδιο Δράσης για την Ένταξη της Διάστασης του Φύλου στις Τοπικές Πολιτικές.
Υπηρεσιακή Μονάδα Ισότητας των Φύλων στους Δήμους		
Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας (ΚΕΔΕ) –		

Τέλος Νέοι μηχανισμοί Παρακολούθησης για τις δράσεις Ισότητας των Φύλων αποτελούν

- Α. Το Εθνικό Συμβούλιο Ισότητας των Φύλων
- Β. Το γραφείο Ισότητας σε κάθε Υπουργείο
- Γ. Το γραφείο Ισότητας σε κάθε Περιφέρεια

1.3. Η Ισότητα το φύλων σε Περιφερειακό επίπεδο

Στο πλαίσιο των νέων αρμοδιοτήτων που ανατέθηκαν στις αιρετές περιφέρειες με το Ν. 3852/2010(ΦΕΚ87Α') εντάσσεται και η ουσιαστική ανασυγκρότηση των **Περιφερειακών Επιτροπών Ισότητας**, με στόχο την προώθηση της Ισότητας των φύλων σε όλους τους τομείς της οικονομικής, πολιτικής και κοινωνικής ζωής σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο. **Κατά συνέπεια η διάσταση του φύλου αποκτά ιδιαίτερη σημασία και βαρύτητα στις τοπικές δημόσιες πολιτικές της Περιφέρειας**, ενώ δίνεται η ευκαιρία να πραγματοποιηθεί ένας **ολοκληρωμένος σχεδιασμός που λαμβάνει υπόψη την διάσταση του φύλου**, στο πλαίσιο του επιχειρησιακού σχεδιασμού της Περιφέρειας.

Βασικοί άξονες για την ένταξη της έννοιας της ισότητας των φύλων στις πολιτικές της Περιφέρειας Αττικής είναι :

- α) Η γνώση και η ικανότητα **συστηματικής ανάλυσης** των περιφερειακών αναπτυξιακών δυνατοτήτων και κυρίως των αδύναμων σημείων που δυσχεραίνουν την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στην αναπτυξιακή πολιτική της περιφέρειας.
- β) Την **ανάπτυξη τοπικών σχεδίων δράσης** για την προώθηση της ισότητας των φύλων, σε συνάρτηση με τους διαθέσιμους οικονομικού πόρους της Περιφέρειας

Αττικής για το συγκεκριμένο θέμα και μετά από διαβούλευση με τις τοπικές κοινωνίες.

γ) Το **συντονισμό και την ευθυγράμμιση** της τοπικής αναπτυξιακής προσπάθειας με τους στόχους που έχουν τεθεί σε εθνικό επίπεδο και

δ) Τον **διαρκή έλεγχο** και την συστηματική προσπάθεια ενσωμάτωσης των επιμέρους δράσεων της Περιφέρειας στον συνολικό αναπτυξιακό προγραμματισμό καθώς και τον συντονισμό με άλλες τομεακές πολιτικές της περιφέρειας.¹

Σύμφωνα με τον απολογισμό των δράσεων 2015 στην Περιφέρεια Αττικής εντάχθηκαν ως κάθετες παρεμβάσεις έξι **Κέντρα Συμβουλευτικής Υποστήριξης Γυναικών Θυμάτων Βίας** και Τέσσερις **Ξενώνες Φιλοξενίας γυναικών θυμάτων βίας και των παιδιών** τους, συμπεριλαμβανομένου ενός ξενώνα του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ) που έλαβε χρηματοδότηση με στόχο την αναβάθμιση της λειτουργίας και των υπηρεσιών του. Συγκεκριμένα αφορούσε την αύξηση της δυναμικότητας του, την παροχή νέων υπηρεσιών καθώς και την παροχή των ήδη προσφερόμενων υπηρεσιών με χρήση νέων και καινοτόμων μεθόδων.

Αναφορικά με τους οικονομικούς πόρους η ένταξη της ισότητας των φύλων ως οριζόντια αρχή έχει ήδη καταχωρηθεί στην αναπτυξιακή στρατηγική της Περιφέρειας Αττικής στο συγχρηματοδοτούμενο πυλώνα (ΠΕΠ Αττικής 2014-2020) και προωθείται συστηματικά πλέον και στο μη συγχρηματοδοτούμενο τομέα (Προγράμματα Εκτελεστέων Έργων, δράσεις και παρεμβάσεις από ιδίους πόρους)

Στο επίπεδο των Δήμων (ΟΤΑ α' βαθμού) αξίζει να σημειωθεί ότι το σύνολο τους, έχουν δεσμευτεί για την εφαρμογή της 'Ευρωπαϊκής Χάρτας για την ισότητα των φύλων στις Τοπικές Κοινωνίες'.

Ο Ευρωπαϊκός Χάρτης για την Ισότητα Των Φύλων στις Τοπικές Κοινωνίες (Council of European Municipalities and Regions 2006) απευθύνεται στις τοπικές και περιφερειακές αρχές της Ευρώπης, οι οποίες καλούνται να τον υπογράψουν, να αναλάβουν δημόσια επίσημη δέσμευση υπέρ της αρχής της ισότητας των φύλων και να υλοποιήσουν, εντός της επικράτειας τους, τις δεσμεύσεις που διατυπώνονται στον Χάρτη. Για την υλοποίηση των δεσμεύσεων, κάθε υπογράφουσα αρχή αναλαμβάνει να καταρτίσει ένα Πρόγραμμα Δράσης για την Ισότητα, στο οποίο καθορίζονται οι προτεραιότητες, οι ενέργειες και τα μέσα για τον σκοπό αυτό.

Δεδομένου του ανωτέρω, αναγνωρίζουν τις κατωτέρω θεμελιώδεις αρχές

1. Η Ισότητα των φύλων συνιστά θεμελιώδες δικαίωμα
2. Για την διασφάλιση της ισότητας των φύλων, πρέπει να αντιμετωπίζεται το φαινόμενο των πολλαπλών διακρίσεων και αποκλεισμών
3. Η ισόρροπη συμμετοχή των ανδρών και γυναικών στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για μια δημοκρατική κοινωνία.
4. Η εξάλειψη των έμφυλων στερεοτύπων είναι αποφασιστικής σημασίας για την επίτευξη της ισότητας των φύλων.

¹ Υπ.αριθμ 39473/29-02-2016 Πρακτικό 1^{ης} συνεδρίασης Επιτροπής Ισότητας των Φύλων της Π.Α. 16/09/2015

5. Η ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου σε όλες τις δραστηριότητες της τοπικής και περιφερειακής διακυβέρνησης είναι απαραίτητη για την προώθηση της ισότητας των φύλων
6. Κατάλληλα υποστηριζόμενα σχέδια και προγράμματα δράσεων αποτελούν απαραίτητα εργαλεία για την προώθηση της ισότητας των φύλων.

Σε αυτή την κατεύθυνση και δεδομένου του ότι η υπογραφή της Χάρτας δεν αποτελεί απλώς διακήρυξη προθέσεων αλλά εργαλείο σχεδιασμού, υλοποίησης, παρακολούθησης και αξιολόγησης των τοπικών πολιτικών για την ισότητα φύλων, **σχεδόν το σύνολο των Δήμων του Νοτίου Τομέα Αθηνών** έχουν συστήσει και λειτουργούν Δημοτικές Επιτροπές Ισότητας και Μονάδες ή Γραφεία Ισότητας εντός των Διευθύνσεων Κοινωνικής Μέριμνας.

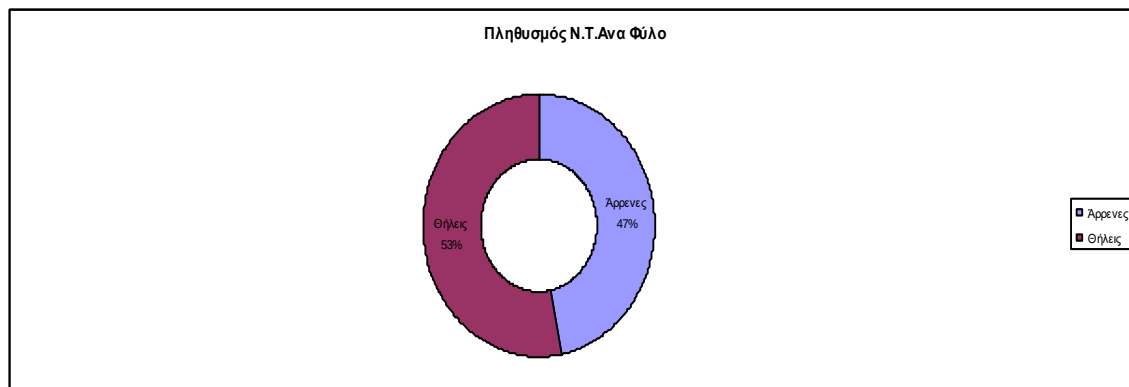
Με σκοπό λοιπόν την υλοποίηση του πρώτου βήματος, ως προς την ανάπτυξη Περιφερειακού σχεδίου δράσης για το Νότιο Τομέα της Αττικής, θα πρέπει να αναλυθούν στατιστικά, βασικά μεγέθη που αποτελούν κύριους μοχλούς διαμόρφωσης της κοινωνικής και οικονομικής κατάστασης στο Νότιο Τομέα (Δήμοι Αγίου Δημητρίου, Αλίμου, Γλυφάδας, Ελληνικού – Αργυρούπολης, Καλλιθέας, Μοσχάτου- Ταύρου, Ν. Σμύρνης και Παλαιού Φαλήρου.)

2. Η Υφιστάμενη (κοινωνικο-οικονομική) κατάσταση στο Νότιο Τομέα της Περιφέρειας Αττικής

2.1 Πληθυσμιακό και δημογραφικό περιβάλλον

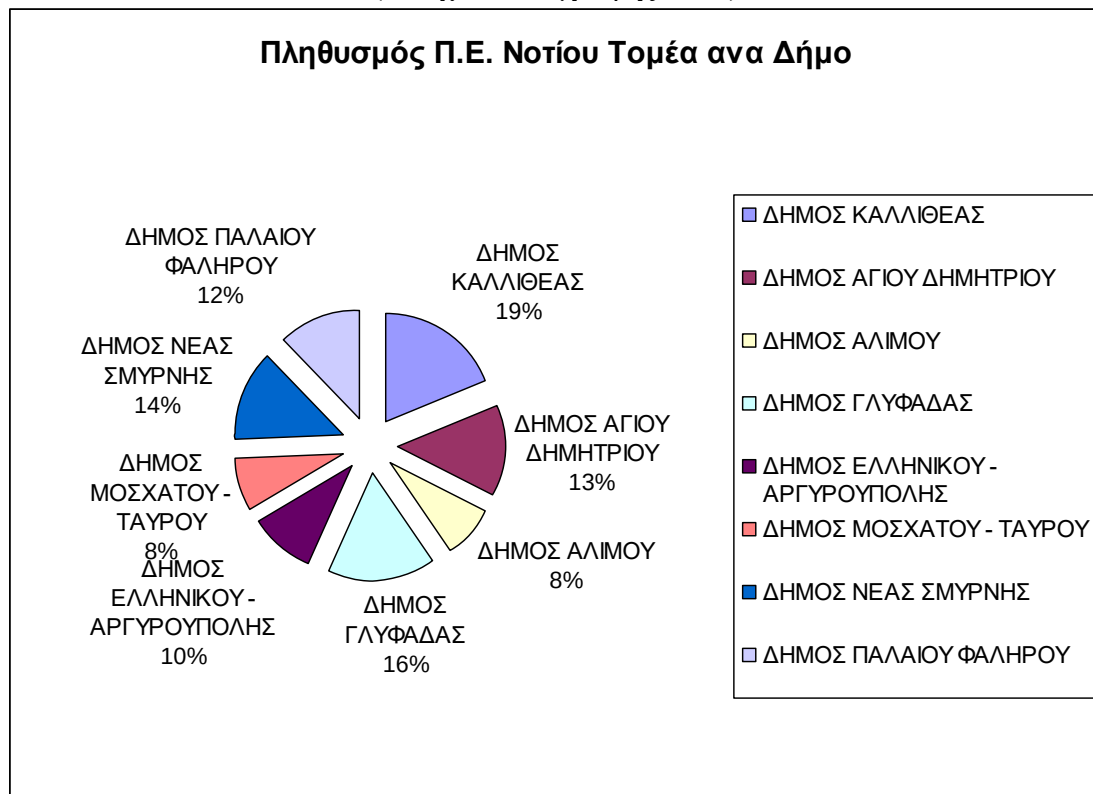
Στην περιφερειακή ενότητα Νοτίου τομέα κατοικούν μόνιμα 529.826 άτομα (στατιστική υπηρεσία 2011), στο σύνολο των 3.828.434 της Περιφέρειας Αττικής, αντιπροσωπεύοντας έτσι το **13,8% του πληθυσμού της Περιφέρειας**, εκ των οποίων 249.328 άνδρες (47%) και 280.498 γυναίκες.(53%)

Διάγραμμα 1 : Πληθυσμός ανά φύλο στον Ν.Τ

Πολυπληθέστερος δήμος στον νότιο τομέα είναι ο Δήμος Καλλιθέας με 100.641 κατοίκους, ποσοστό 19%, ενώ ακολουθούν, ο Δήμος Γλυφάδας με 87.305 ποσοστό 16%, ο Δήμος Νέας Σμύρνης με 73.076 και ποσοστό 14%, ο Δήμος Αγίου Δημητρίου με 71.294 και ποσοστό 13%, ο Δήμος Παλαιού Φαλήρου με 64.021 και ποσοστό 12%, ο Δήμος Ελληνικού-Αργυρούπολης με 51.356 και ποσοστό 10%, ο Δήμος Μοσχάτου-Ταύρου με 40.413, και Αλίμου 41.720 και οι δύο με ποσοστό 8%, όπως φαίνεται και στο παρακάτω διάγραμμα

**Διάγραμμα 2. Μόνιμος πληθυσμός Νοτίου τομέα Περιφέρειας Αττικής ανά Δήμο
(στοιχεία απογραφής 2011)**

- **Δείκτης γήρανσης**

Εξετάζοντας τον δείκτη γήρανσης ανά Περιφερειακή Ενότητα εξάγεται το συμπέρασμα ότι ο Ν.Τ. έχει τον 3ο μεγαλύτερο δείκτη γήρανσης (132,5) στην Αττική μετά την Π.Ε. Νήσων, και την Π.Ε. Κεντρικού Τομέα.

Το ποσοστό των κατοίκων που κατοικούν στην Π.Ε. Ν.Τ. και είναι ηλικίας 65+ , φτάνει το ποσοστό του **18 %**. Το οποίο είναι πάνω από το ποσοστό του συνόλου της Π.Αττικής και πολύ πιο πάνω από το 13,5 % που υπάρχει στην Δυτική Αττική που έχει τον χαμηλότερο δείκτη γήρανσης.

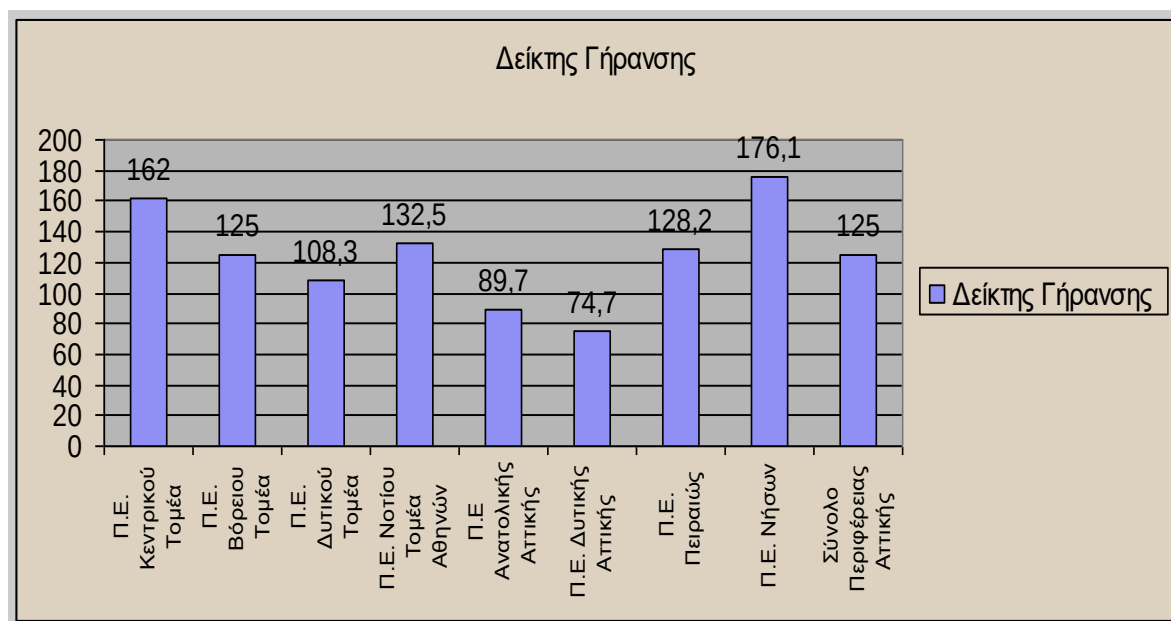
Παρατηρείται επίσης ότι η πλειοψηφία των κατοίκων της Π.Ε. Ν.Τ. Αττικής (**68,4%**)

βρίσκεται στην ηλικιακή ομάδα 15-64, γεγονός που παρατηρείται σε όλες τις Π.Ε.νότητες, ενώ η ηλικιακή ομάδα 0-14 αριθμεί 72.060 παιδιά - ποσοστό **13,6%** το οποίο είναι πολύ κοντά στο αντίστοιχο ποσοστό του συνόλου της Περιφέρειας Αττικής.

Πίνακας 1. Η ηλικιακή διάρθρωση του πληθυσμού της Περιφέρειας Αττικής ανά Π.Ε.(Στοιχεία απογραφής 2011)

Χωρική Ενότητα	0-14	%	15-64	%	65+	%	Δείκτης Γήρανσης
Π.Ε. Κεντρικού Τομέα Αθηνών	118.895	11,5	718.018	69,7	192.607	18,7	162,0
Π.Ε. Βόρειου Τομέα Αθηνών	85.663	14,5	398.927	67,4	107.090	18,1	125,0
Π.Ε. Δυτικού Τομέα Αθηνών	71.803	14,7	340.113	69,5	77.759	15,9	108,3
Π.Ε. Νοτίου Τομέα Αθηνών	72.060	13,6	362.278	68,4	95.488	18,0	132,5
Π.Ε. Ανατολικής Αττικής	83.854	16,7	343.297	68,3	75.197	15,0	89,7
Π.Ε. Δυτικής Αττικής	29.174	18,1	109.969	68,3	21.784	13,5	74,7
Π.Ε. Πειραιώς	60.971	13,6	309.853	69,0	78.173	17,4	128,2
Π.Ε. Νήσων	9.771	13,1	47.678	63,9	17.202	23,0	176,1
Σύνολο Περιφέρειας Αττικής	532.191	13,9	2.630.133	68,7	665.300	17,4	125,0
Σύνολο Χώρας	1.569.089	14,5	7.137.438	66,0	2.108	19,5	134,4

Διάγραμμα 3 : Δείκτης Γήρανσης ανα Π.Ε. στην Περιφέρεια Αττικής

Στο ανωτέρω διάγραμμα παρουσιάζονται και συγκριτικά οι δείκτες γήρανσης ανάμεσα στις Π.Ενότητες. Ο υψηλός δείκτης γήρανσης του Νοτίου Τομέα καταδεικνύεται σαφώς την αυξημένη ανάγκη για κοινωνικές και υγειονομικές υπηρεσίες καθώς και για υπηρεσίες δια βίου μάθησης και φροντίδας των ηλικιωμένων.

2.2. Μέγεθος Νοικοκυριών

Ενδιαφέρον έχει επίσης να εξετάσουμε την οικογενειακή κατάσταση των κατοίκων του Νότιου τομέα Αττικής σε σύγκριση με το σύνολο της Περιφέρειας Αττικής.

Από το σύνολο των 3.828.434 κατοίκων στην Περιφέρεια Αττικής, το 1.563.976 είναι **άγαμοι/άγαμες**, το 1.834.235 είναι **έγγαμοι/έγγαμες / με σύμφωνο συμβίωσης / σε διάσταση** και 430.224 κατατάσσονται ως **άλλη περίπτωση**.

Από τα 529.826 άτομα που διαμένουν στη Π.Ε. Ν.Τ. Τα 211.210 **άγαμοι/άγαμες** (ποσοστό 40%), 255.641 (ποσοστό 48%) **έγγαμοι/έγγαμες / με σύμφωνο συμβίωσης / σε διάσταση** και 62.975 (ποσοστό 12%) που κατατάσσονται ως **άλλη περίπτωση**.

Διάγραμμα 4 : Οικογενειακή κατάσταση κατοίκων Π.Ε. Νοτίου Τομέα

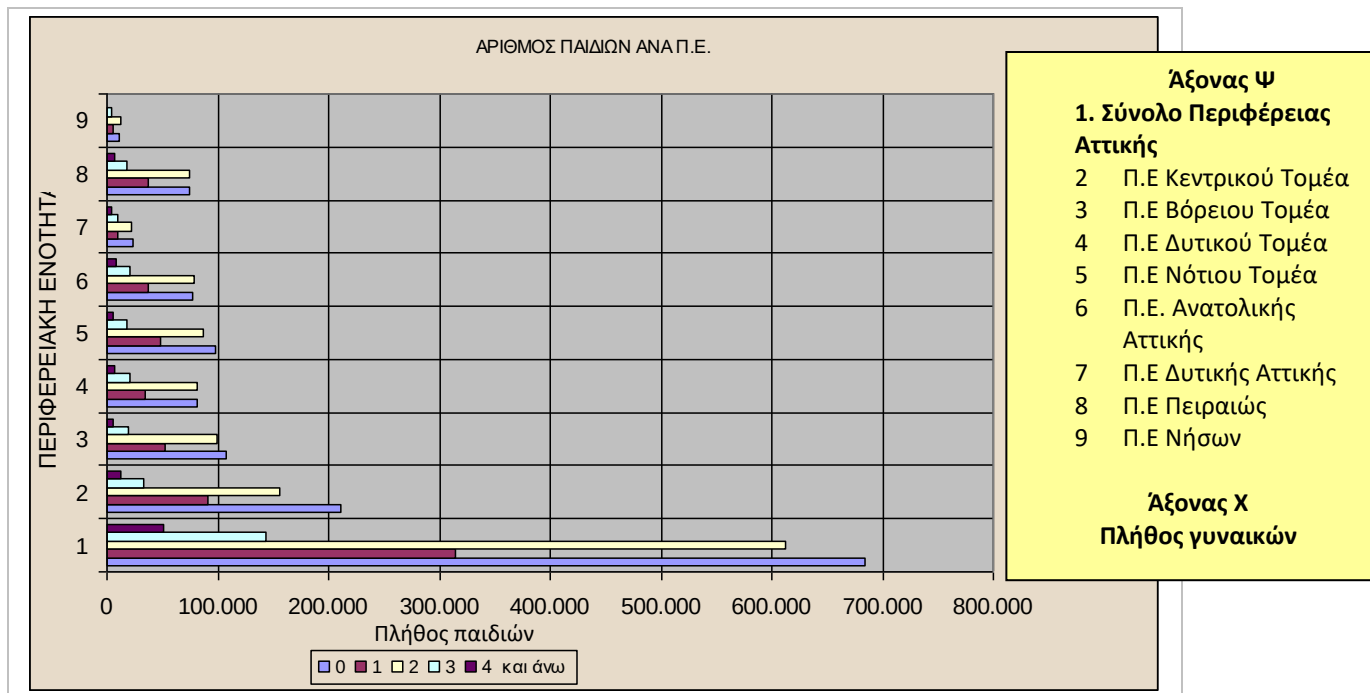
Παράλληλα από τα στοιχεία της απογραφής του 2011 μπορεί να υποδειχθεί το ποσοστό των γυναικών που έχουν κανένα, 1, 2, 3 ή 4 και άνω εξαρτώμενα παιδιά. Από τον πίνακα 2 παρακάτω συμπεραίνεται ότι τα ποσοστά του Ν.Τ. συμβαδίζουν με αυτά του συνόλου της Π.Α και οι περισσότερες γυναίκες του Ν.Τ. (38,1%) δεν έχουν κανένα εξαρτώμενο τέκνο, ενώ το δεύτερο μεγαλύτερο ποσοστό (34,1%) έχουν δύο εξαρτώμενα τέκνα.

Πίνακας 2. Ποσοστά % γυναικών ηλικίας 10 ετών και άνω στο σύνολο πληθυσμού γυναικών ανά αριθμό εξαρτώμενων παιδιών, συγκριτικά στις Π.Ε της Αττικής, (Στοιχεία Απογραφής 2011)

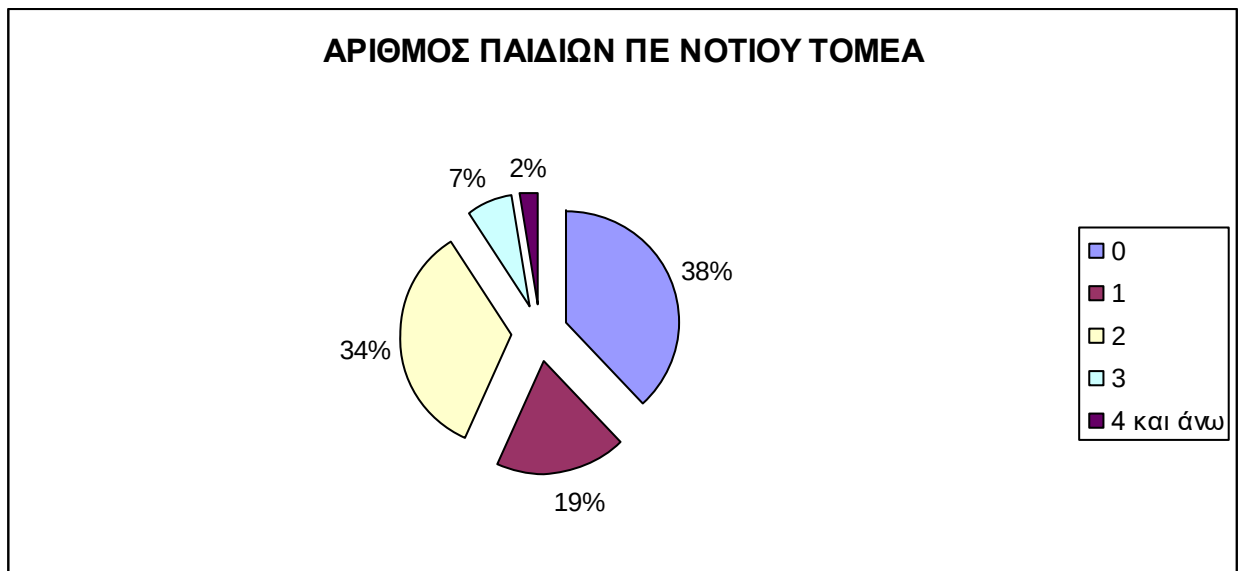
Τόπος Μόνιμης διαμονής	Ποσοστά % στο σύνολο των γυναικών ανά κατηγορία				
	0	1	2	3	4 και άνω
Περιφέρεια Αττικής	37,9	17,4	33,9	7,9	2,8
Π.Ε Κεντρικού Τομέα	42,1	18,0	31,0	6,5	2,3
Π.Ε Βορείου Τομέα	37,8	18,3	34,9	7,0	2,0
Π.Ε. Δυτικού Τομέα	36,1	15,4	36,2	9,1	3,2
Π.Ε. Νοτίου Τομέα	38,1	18,6	34,1	7,0	2,2
Π.Ε. Ανατολικής Αττικής	34,8	16,7	35,5	9,4	3,6
Π.Ε Δυτικής Αττικής	33,6	13,5	32,7	13,3	6,9
Π.Ε Πειραιώς	35,4	17,7	35,3	8,5	3,1
Π.Ε Νήσων	31,8	16,6	35,1	11,6	4,9

Ο παραπάνω πίνακας μπορεί να αποδοθεί και διαγραμματικά (βλ. Διάγραμμα 5) όπου φαίνεται ότι σχεδόν σε όλες τις Περιφερειακές ενότητες η πλειοψηφία των γυναικών δεν έχει κανένα εξαρτώμενο μέλος. Ενώ τα μικρότερα ποσοστά σε όλες τις Περιφερειακές ενότητες παρουσιάζει η κατηγορία γυναικών που έχουν από 4 εξαρτώμενα μέλη και άνω.

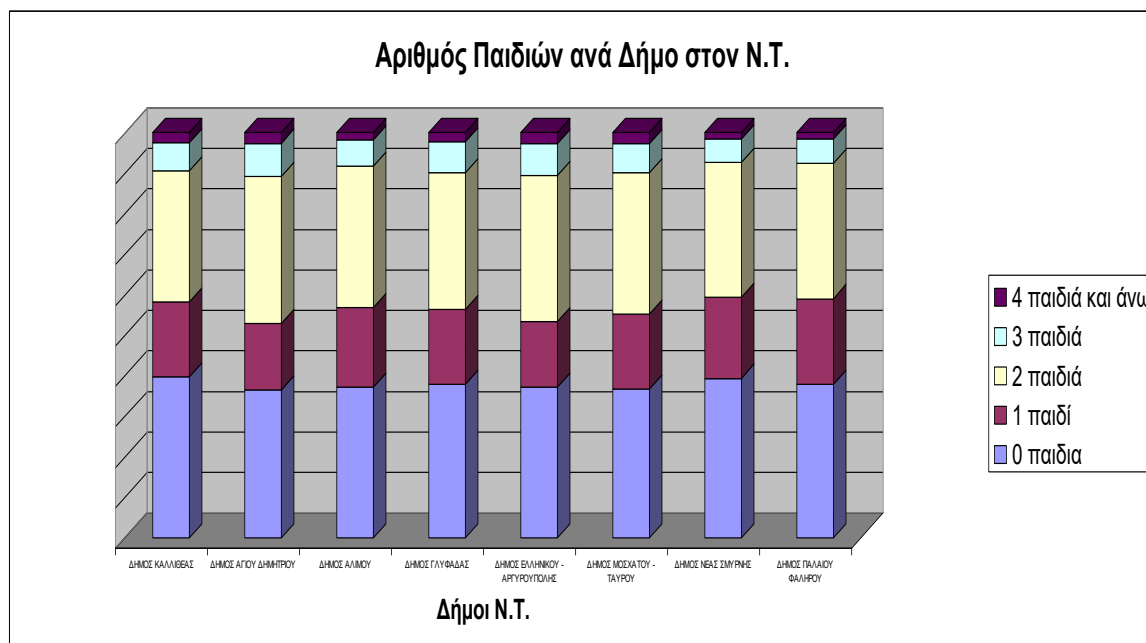
Διάγραμμα 5 :
Ποσοστά γυναικών με 0, 1,2,3 ή 4 και άνω εξαρτώμενα τέκνα στην Π.Αττικής .

Διάγραμμα 6 :
Ποσοστά γυναικών με 0, 1,2,3 ή 4 και άνω εξαρτώμενα τέκνα στην Π.Ε. Ν.Τ.

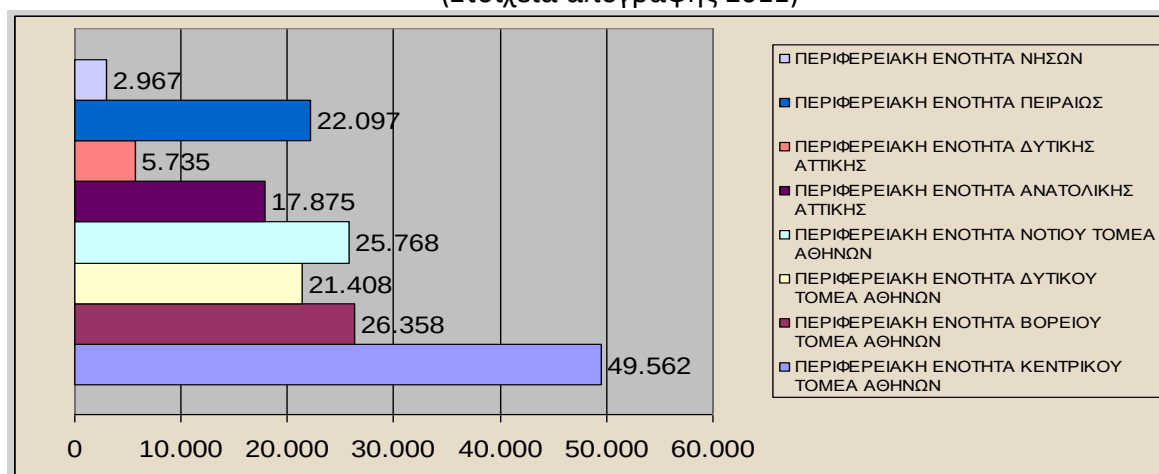
Διάγραμμα 7 : Ποσοστά γυναικών με 0, 1,2,3 ή 4 και άνω εξαρτώμενα τέκνα
Ανά Δήμο στον Ν.Τ. Αττικής

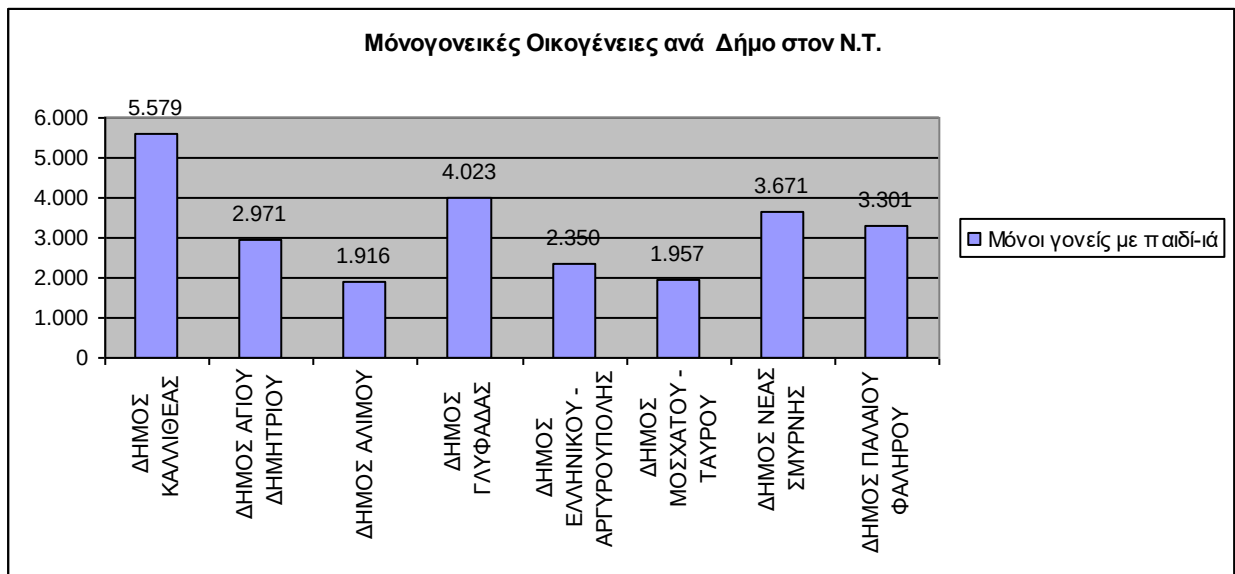
Ισομερής είναι η κατανομή των ποσοστών των γυναικών που έχουν εξαρτημένα τέκνα και ανά Δήμο στον Ν.Τ. , αφού από το παραπάνω Διάγραμμα προκύπτει ότι το ποσοστό των γυναικών με 0,1,2,3, ή 4 και άνω εξαρτημένα τέκνα είναι παρόμοιο ανάμεσα στους Δήμους που απαρτίζουν την Π.Ε. Νοτίου Τομέα.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της απογραφής 2011, μετά την Π.Ε. Κεντρικού και Βορείου Τομέα, ο Νότιος Τομέας είναι αυτός που συγκεντρώνει τα μεγαλύτερα ποσοστά μονογονεϊκών οικογενειών

Διάγραμμα 8 : Μονογονεϊκές οικογένειες ανά Περιφερειακή Ενότητα
(Στοιχεία απογραφής 2011)

Διάγραμμα 9 : Μονογονεϊκές οικογένειες ανά Δήμο στην Π.Ε. Ν.Τ.

Εξετάζοντας τα στοιχεία του Διαγράμματος 9 σε συνδυασμό με τον αριθμό των οικογενειών που κατοικούν σε κάθε Δήμο προκύπτουν τα παρακάτω ποσοστά, που φανερώνουν το ποσοστό των μονογονεϊκών οικογενειών σε κάθε Δήμο της Π.Ε. Νοτίου Τομέα.

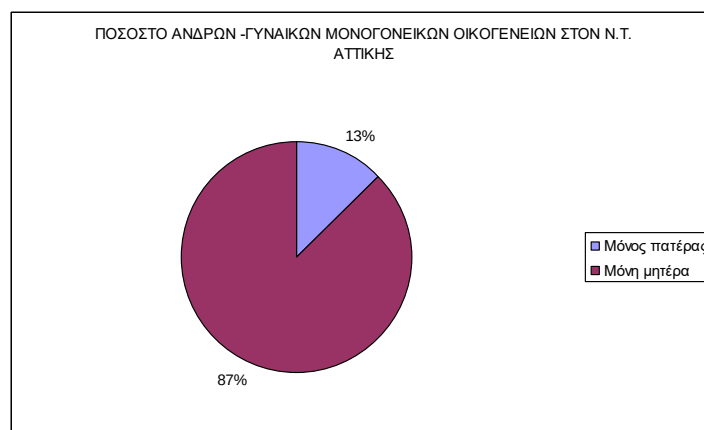
Πίνακας 3: Ποσοστό μονογονεϊκών οικογενειών ανά Δήμο στην Π.Ε. Νοτίου Τομέα.

Δήμοι	Ποσοστό μονογονεϊκών οικογενειών
Δήμος Καλλιθέας	12,8%
Δήμος Αγίου Δημητρίου	10,9%
Δήμος Αλίμου	11,5%
Δήμος Γλυφάδας	11,9%
Δήμος Ελληνικού-Αργυρούπολης	11,9%
Δήμος Μοσχάτου –Ταύρου	12,2%
Δήμος Νέας Σμύρνης	11,5%
<u>Δήμος Παλαιού Φαλήρου</u>	<u>12,09%</u>

Δεδομένων των ανωτέρω στοιχείων προκύπτει ότι η διαφοροποίηση ανάμεσα στους Δήμους είναι πολύ μικρή, παρόλα αυτά τα μεγαλύτερα ποσοστά μονογονεϊκών οικογενειών συγκεντρώνονται στους Δήμους Παλαιού Φαλήρου, Καλλιθέας και Μοσχάτου- Ταύρου, ως εκ τούτου η ανάγκη για δομές κοινωνικής μέριμνας παιδικής προστασίας (π.χ. βρεφονηπιακοί, παιδικοί σταθμοί, προγράμματα απασχόλησης παιδιών για μονογονεϊκες οικογένειες κ.λ.π.) είναι μεγαλύτερη σε αυτούς τους τρεις δήμους.

Η έμφυλη διάσταση των μονογονεϊκών οικογενειών στον Ν.Τ είναι όπως αναμενόταν εμφανής. Πιο συγκεκριμένα καταγράφηκαν 3.516 μόνοι πατέρες και 23.832 μόνες μητέρες

Διάγραμμα 10 : Ποσοστό μονογονεϊκών οικογενειών ανά φύλο

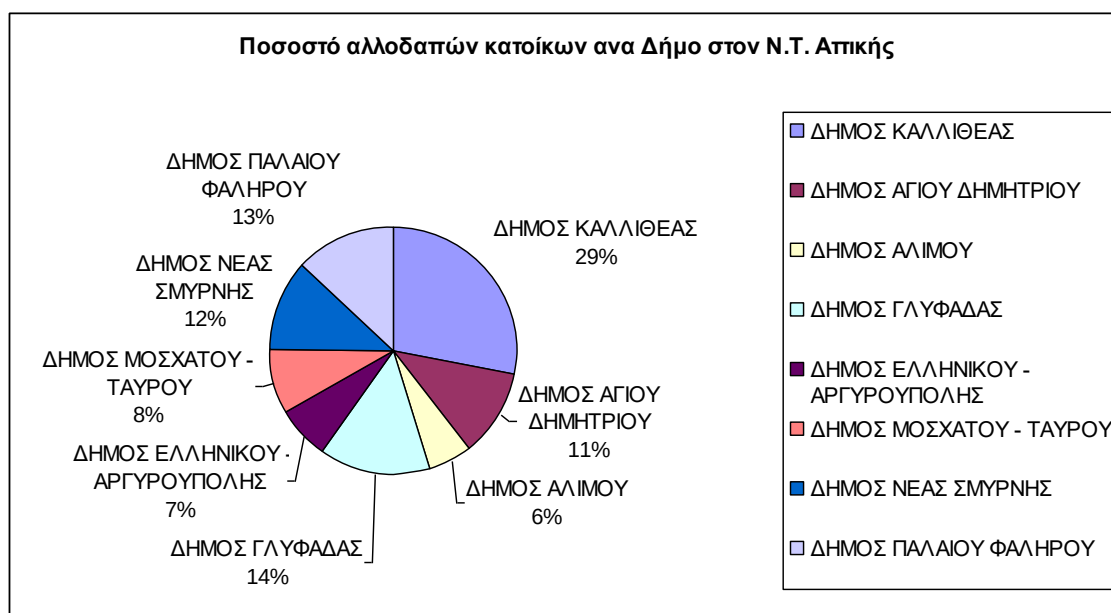

2.3 . Παρουσία Αλλοδαπών – Εξωτερική Μετανάστευση

Η παρουσία ανδρών και γυναικών αλλοδαπών στην απογραφή του μόνιμου πληθυσμού 2011 στον Ν.Τ. Αττικής κυμαίνεται στο 8 % του συνολικού πληθυσμού του Ν.Τ.- Σε απόλυτα νούμερα κατοικούν 42.529 αλλοδαποί κάτοικοι. Το Ποσοστό αυτό είναι μικρότερο από το ποσοστό παρουσίας αλλοδαπών που καταγράφεται ως Μ.Ο στο σύνολο της Περιφέρειας Αττικής (10,6%).

Το ποσοστό αλλοδαπών που κατοικούν στον Δήμο Καλλιθέας (29%) είναι σημαντικά μεγαλύτερο από τους υπόλοιπους δήμους του Ν.Τ. αλλά και αισθητά μεγαλύτερο από το ποσοστό παρουσίας αλλοδαπών που καταγράφεται ως Μ.Ο στο σύνολο της Περιφέρειας Αττικής (10,6%),

Διάγραμμα 11 : Ποσοστό αλλοδαπών κατοίκων ανα Δήμο στον Ν.Τ. Αττικής.

Από τα στοιχεία για την εξωτερική μετανάστευση προκύπτει ότι το μεγαλύτερο ποσοστό **(39,9%)** των εγκατασταθέντων κατά το συγκεκριμένο έτος, με ξένη υπηκοότητα, δήλωσε **ότι εγκαταστάθηκε στην Ελλάδα για να βρει εργασία**. Άλλοι λόγοι που δηλώθηκαν ήταν κατά 18% επανένωση με την οικογένεια τους, κατά 31% για άλλους λόγους, και κατά 23% δεν δήλωσαν.

Διάγραμμα 12: Λόγοι εγκατάστασης αλλοδαπών κατοίκων στην Ελλάδα

Να σημειωθεί βέβαια ότι η αύξηση των προσφυγικών και μεταναστευτικών ροών προς τη χώρα μας τα τελευταία χρόνια, έχει ανατρέψει τα ανωτέρω ποσοστά.

Κατά το έτος 2011 το μεγαλύτερο ποσοστό μεταναστών/μεταναστριών εγκατασταθέντων στην Ελλάδα ανήκε στην ηλικιακή κατηγορία των **20-29 ετών**, εν συνεχεία υπήρχε μεγάλη ροή ατόμων που ανήκαν στην ηλικιακή κατηγορία των 30-39 ετών, ενώ τρίτη σε ποσοστό ερχόταν η κατηγορία των παιδιών 0-9 ετών. Τα ανωτέρω ενδέχεται επίσης να έχουν αλλάξει, καθώς **από το 2012-2013 και μετά τα ποσοστά της προσφυγικής εισροής ασυνόδευτων παιδιών έχει εκτοξευθεί.**

Δεδομένων των ανωτέρω είναι απολύτως απαραίτητο να αναπτυχθούν τόσο **δράσεις εκπαίδευσης και δια βίου μάθησης όσο και δράσεις ενίσχυσης της απασχόλησης** για άνδρες και γυναίκες με ξένη υπηκοότητα, οι όποιοι έχουν πλέον μετεγκατασταθεί στην Π.Ε. Ν.Τ. και αρχικά για τον Δήμο Καλλιθέας, όπου η πλειοψηφία τους είναι νέα άτομα, οικονομικά ενεργά σε αναζήτηση εργασίας. Σημαντικό είναι να τονισθεί ότι πρέπει να γίνει καταγραφή του εκπαιδευτικού επιπέδου των μεταναστών/μεταναστριών, έτσι ώστε να μπορέσουν να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικότερα οι ανάγκες.

2.4. Ανεργία – Απασχόληση

Μια από τις βασικότερες παραμέτρους διαμόρφωσης του κοινωνικό-οικονομικού περιβάλλοντος στην Αττική είναι οι δείκτες απασχόλησης και ανεργίας.

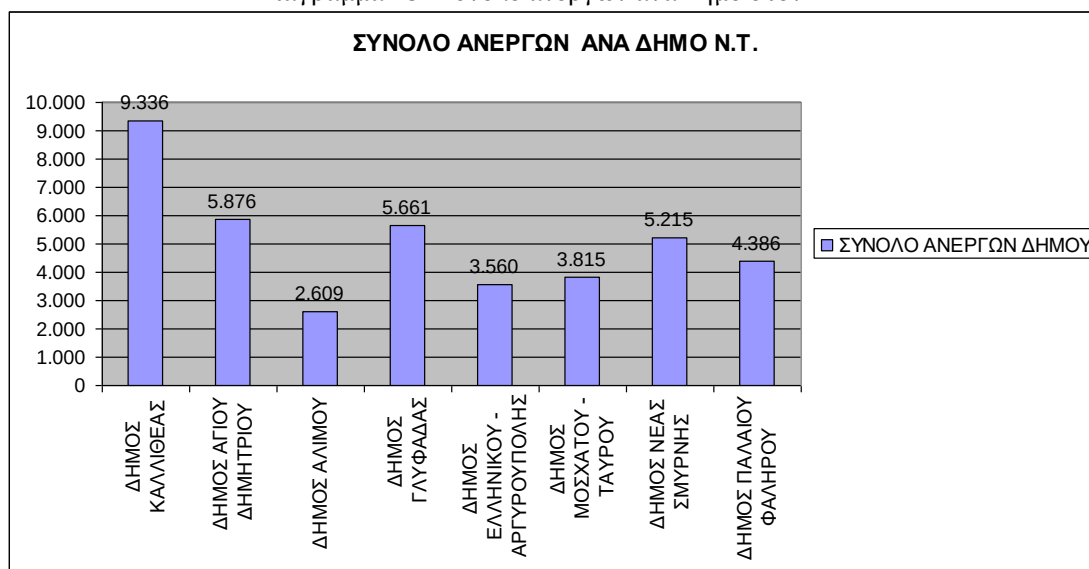
Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ το πρώτο τρίμηνο του 2015 το ποσοστό απασχόλησης (επί του συνολικού πληθυσμού) ήταν 37,8% και το ποσοστό ανεργίας έφτανε το 26,6 % από 17,9% που ήταν το 2011 Πανελλαδικά.

Στην Περιφέρεια Αττικής το 2015 το ποσοστό της ανεργίας ανήλθε στο 32,3% από 18,0% που ήταν το 2011 σύμφωνα με την απογραφή 2011

Το 2011 από τους 529.826 κατοίκους του Ν.Τ. Αττικής οι **246.253 (46,47%)** ήταν **οικονομικά ενεργοί/ενεργές**, ενώ οι **287.573 (53,52%)** **οικονομικά μη ενεργοί/ενεργές** (μαθητές/μαθήτριες, σπουδαστές/σπουδάστριες, συνταξιούχοι/συνταξιούχες, λοιποί/λοιπές).

- Από το σύνολο των μη ενεργών (287.573), οι 167.256 είναι γυναίκες
- Από το σύνολο των ενεργών πολιτών (246.253) οι 40.458 είναι άνεργοι εκ των οποίων οι 30.421 είναι πρώην απασχολούμενοι και οι 10.037 νέοι άνεργοι (το 2011). Το ποσοστό των ανέργων επι του συνόλου του οικονομικά ενεργού πληθυσμού (το εξορισμού εργατικό δυναμικό δηλαδή του Νοτίου Τομέα) προκύπτει **ότι είναι 16,4%**.
- Στο σύνολο των ανέργων (40.458 άτομα) . τα 21.445 είναι άνδρες και τα 19.013 γυναίκες

Διάγραμμα 13: Σύνολο ανέργων ανά Δήμο στον Ν.Τ.

Συνδυάζοντας τα στοιχεία για τον συνολικό πληθυσμό (οικονομικά ενεργοί ΚΑΙ ανενεργοί) των Δήμων και για το σύνολο των ανέργων, **προκύπτει το ποσοστό των Δημοτών που είναι άνεργοι ανά Δήμο (Πίνακας 4)**

Πίνακας 4 : Ποσοστό ανέργων ανά Δήμο στον Νότιο Τομέα.

ΔΗΜΟΙ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΔΗΜΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΕΡΓΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΩΝ %
ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ	100641	9336	9,27 %
ΑΓΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	71294	5876	8,24 %
ΑΛΙΜΟΥ	41720	2609	6,25 %
ΓΛΥΦΑΔΑΣ	87305	5661	6,48 %
ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ- ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΗΣ	51356	3560	6,93 %
ΜΟΣΧΑΤΟΥ-ΤΑΥΡΟΥ	40413	3815	9,44 %
ΝΕΑΣ ΣΜΥΡΝΗΣ	73076	5215	7,13 %
ΠΑΛΑΙΟΥ ΦΑΛΗΡΟΥ	64021	4386	6,85 %

Από τον ανωτέρω πίνακα συμπεραίνουμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας παρατηρείται στον Δήμο Μοσχάτου- Ταύρου (9,44%) ενώ το χαμηλότερο στον Δήμο Αλίμου (6,25%). Το γεγονός ότι κανένας δήμος δεν διαφοροποιείται σημαντικά ως προς το ποσοστό της ανεργίας, υποδεικνύει ότι όποιες ενέργειες μείωσης της ανεργίας ενδέχεται να υλοποιηθούν, θα πρέπει να καλύψουν το σύνολο της χωρικής ενότητας του Νοτίου Τομέα.

Η αυξημένη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας αποτελεί εγγύηση της οικονομικής ανεξαρτησίας τους, αλλά και ουσιαστική συνεισφορά στην οικονομική ανάπτυξη και τη βιωσιμότητα των συστημάτων κοινωνικής προστασίας. Δεδομένου ότι οι γυναίκες απασχολούνται σε μεγάλο αριθμό σε επισφαλείς θέσεις εργασίας βάσει βραχυπρόθεσμων συμβάσεων, είναι πολύ πιο πιθανό να επηρεαστούν από την πτωτική τάση της οικονομικής δραστηριότητας στην αγορά εργασίας. Επομένως είναι κρίσιμης σημασίας να επιδιωχθεί και να ενισχυθεί η ένταξη της διάστασης του φύλου στο πεδίο των πολιτικών της Αυτοδιοίκησης, με στόχο την εξάλειψη των φραγμών όσον αφορά στην πλήρη συμμετοχή των γυναικών και των ανδρών στην αγορά εργασίας.

Η ανάπτυξη πολιτικών που διευκολύνουν την ένταξη στην αγορά εργασίας γυναικών που ανήκουν σε ειδικές πολιτισμικές ομάδες ή μειονοτικές ομάδες, πέραν από το σεβασμό της διαφορετικότητας και της πολυπολιτισμικότητας, μειώνει τον κοινωνικό αποκλεισμό σε όφελος της κοινωνικής συνοχής. Η κοινωνική συνοχή είναι με την σειρά της μοχλός οικονομικής ανάπτυξης. **Έτσι η ισότητα στην προσφορά εργασίας αποκτά και από αυτή την πλευρά οικονομικό, αλλά και πολιτικό ενδιαφέρον.**

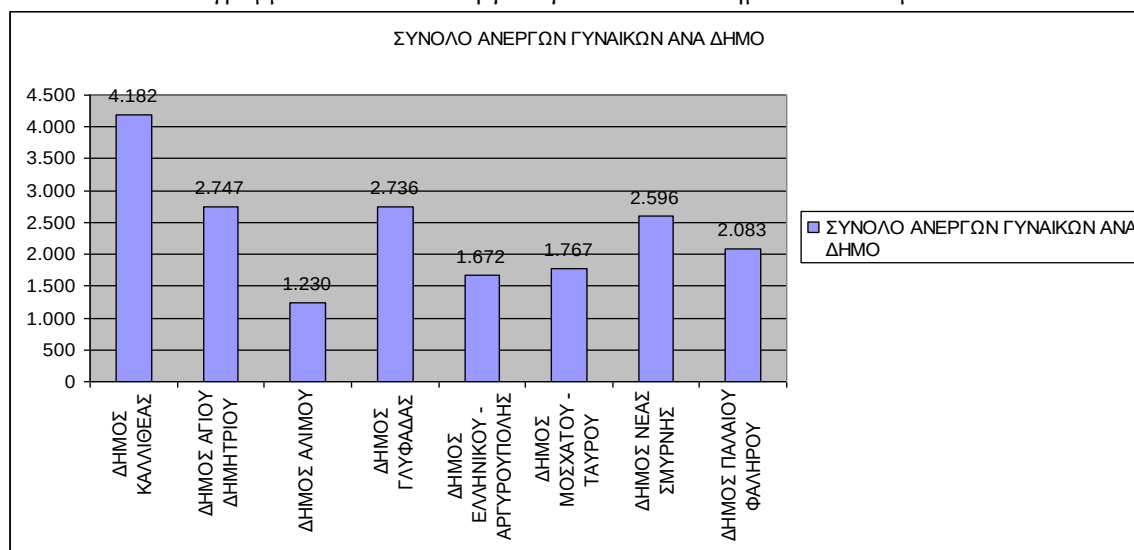
Δεδομένου όμως του ότι η αύξηση της γυναικείας απασχόλησης από μόνη της αποτυγχάνει στην μείωση της φτώχειας, (αφού περιλαμβάνει πολλές θέσεις εργασίας χαμηλής ποιότητας – χαμηλόμισθες, προσωρινή και μερική απασχόληση κ.λ.π.) **αναδεικνύεται η ανάγκη ισορροπημένης εφαρμογής ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης με πολιτικές διατήρησης του εισοδήματος (ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα σε όλους τους Δήμους) και ποιοτικές κοινωνικές υπηρεσίες για όσους και όσες απασχολούνται σε επισφαλές θέσεις εργασίας ή παραμένουν άνεργοι/άνεργες.**

Η έμφυλη διάσταση της ανεργίας στον Νότιο Τομέα που παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα αποτελεί ένδειξη ότι δεν υπάρχουν μεγάλες διαφορές ανάμεσα στην γυναικεία και την ανδρική ανεργία, αφού το ποσοστό των ανέργων γυναικών σε κάθε Δήμο του Ν.Τ. κυμαίνεται περίπου στα ίδια επίπεδα από 49,7 % στον Δήμο Νέας Σμύρνης έως 43,9% στον Δήμο Καλλιθέας.

Πίνακας 5: Έμφυλη διάσταση της ανεργίας ανά Δήμο στον Ν. Τομέα

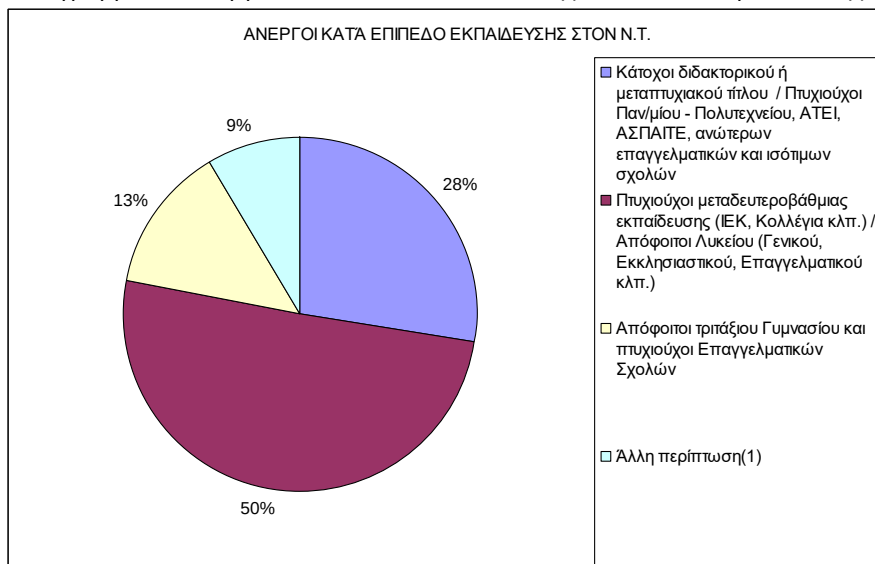
ΔΗΜΟΙ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΔΗΜΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΕΡΓΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ	ΣΥΝΟΛΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ
			ΑΝΕΡΓΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	ΑΝΕΡΓΩΝ ΑΝΔΡΩΝ	ΑΝΕΡΓΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ
ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ	100.641	9.336	4.102	5.234	43,9%
ΑΓΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	71.294	5.876	2.747	3.129	46,7%
ΑΛΙΜΟΥ	41.720	2.609	1.230	1.379	47,1%
ΓΛΥΦΑΔΑΣ	87.305	5.661	2.736	2.925	48,3%
ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ-ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΗΣ	51.356	3.560	1.672	1.888	46,9%
ΜΟΣΧΑΤΟΥ-ΤΑΥΡΟΥ	40.413	3.815	1.767	2.048	46,3%
ΝΕΑΣ ΣΜΥΡΝΗΣ	73.076	5.215	2.596	2.619	49,7%
ΠΑΛΑΙΟΥ ΦΑΛΗΡΟΥ	64.021	4.386	2.083	2.303	47,4%

Διάγραμμα 14: Σύνολο ανέργων γυναικών ανά Δήμο στον Ν. Τομέα

Ως προς το επίπεδο εκπαίδευση των ανέργων του Νοτίου Τομέα, από το διάγραμμα 15 φαίνεται ότι το 50% ανήκουν στην κατηγορία Πτυχιούχοι μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ενώ το δεύτερο μεγαλύτερο ποσοστό (28%) ανήκει στην κατηγορία 'κάτοχοι διδακτορικού ή μεταπτυχιακού τίτλου/ Πτυχιούχοι Πανε/μίου – Πολυτεχνείου ΑΤΕΙ, ΑΣΠΑΙΤΕ, ανώτερων επαγγελματικών και ισότιμων σχολών. Ως εκ τούτου οι δράσεις επανένταξης πολιτών στην εργασία θα πρέπει να καλύψουν κυρίως τις ανάγκες των ατόμων που ανήκουν στις συγκεκριμένες μορφωτικές ομάδες.

Διάγραμμα 15: Άνεργοι κατά επίπεδο εκπαίδευσης στον Νότιο Τομέα Αττικής.

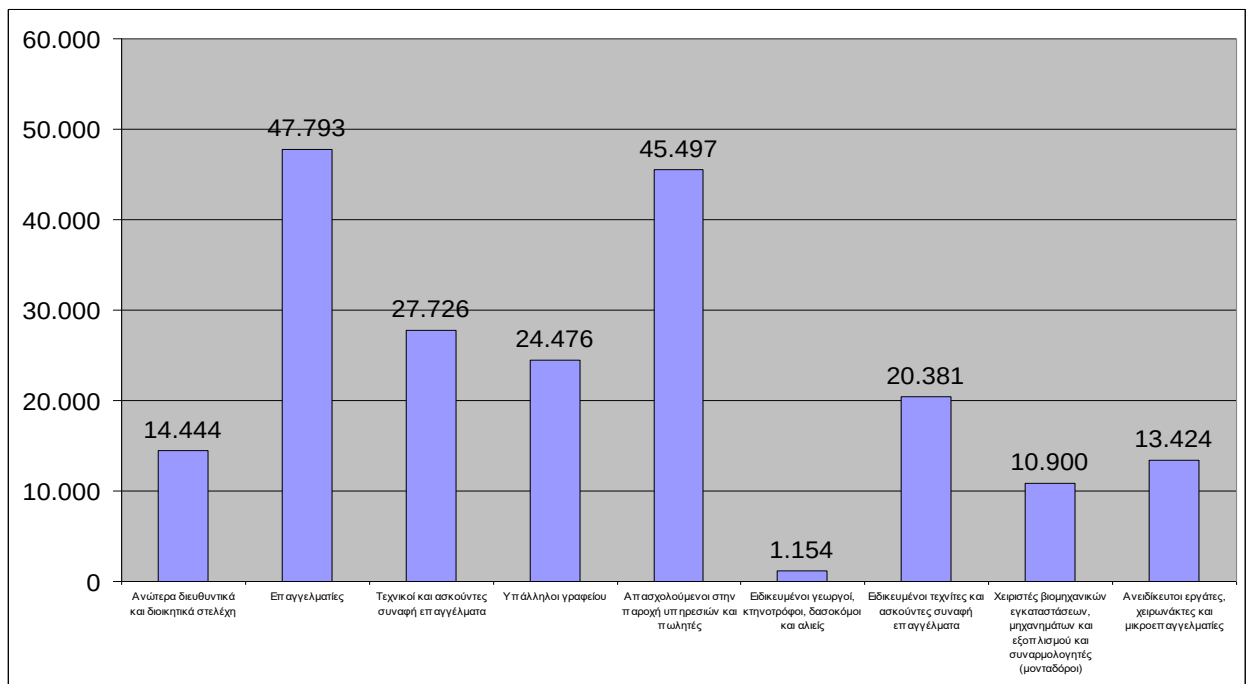
2.5. Επαγγελματικές Κατηγορίες

Σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ οι επαγγελματικές κατηγορίες διερευνώνται ως ακολούθως :

1. Ανώτερα διευθυντικά και διοικητικά στελέχη.
2. Επαγγελματίες
3. Τεχνικοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα
4. Υπάλληλοι γραφείου
5. Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές
6. Ειδικευμένοι γεωργοί κτηνοτρόφοι δασοκόμοι και αλιείς
7. Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή επαγγέλματα
8. Χειριστές βιομηχανικών εγκαταστάσεων, μηχανημάτων και εξοπλισμού και συναρμολογητές (μονταδόροι)
9. Ανειδίκευτοι εργάτες χειρωνακτες και μικροεπαγγελματίες.

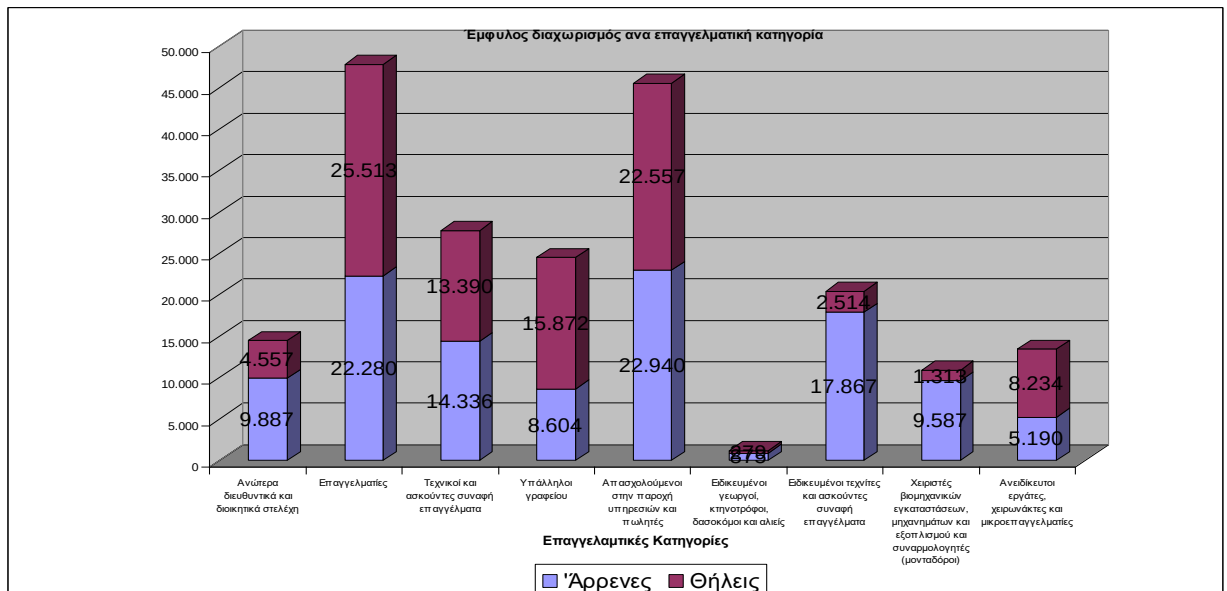
Στο παρακάτω διάγραμμα απεικονίζεται ο αριθμός των απασχολούμενων ανα επαγγελματική κατηγορία στον Νότιο Τομέα. Διαφαίνεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό ενεργών – εργαζόμενων πολιτών του Νοτίου Τομέα ανήκει στην κατηγορία 2 και 5, ενώ πολύ μικρός αριθμός απασχολείται στην κατηγορία 6.

Διάγραμμα 16: Αριθμός Απασχολούμενων ανά Επαγγελματική Κατηγορία στον Ν. Τομέα

Στις κατηγορίες επαγγελμάτων 2, 5 και 3 στις οποίες συγκεντρώνεται ο μεγαλύτερος αριθμός εργαζομένων του Νοτίου Τομέα, ο αριθμός γυναικών και ανδρών που εργάζονται σε αυτές δεν έχει σημαντική απόκλιση.

Διάγραμμα 17: Έμφυλος διαχωρισμός ανά επαγγελματική κατηγορία στον Ν.Τ

Ως εκ τούτου αξίζει να αναφερθεί ότι όποια έμφυλη διαφορά διαφαίνεται σε μερικές κατηγορίες επαγγελμάτων (όπως π.χ. στις κατηγορίες 7,8, και 9), δεν οφείλεται πλέον στην διαφορά στο εκπαιδευτικό επίπεδο, μεταξύ ανδρών και γυναικών αλλά στην **ύπαρξη στερεοτύπων στην κοινωνία μας**. Η δημιουργία στερεοτύπων αναφέρεται μερικώς στο φαινόμενο της υπερβολικής γενίκευσης: όλα τα μέλη μιας ομάδας αναμένονται να είναι ίδια, να ενεργούν με τον ίδιο τρόπο και να μοιράζονται τα ίδια χαρακτηριστικά.

Τα στερεότυπα των φύλων είναι πολιτιστικές και κοινωνικές στάσεις έναντι αυτού που παραδοσιακά θεωρείται ο ρόλος και η λειτουργία του «άνδρα» ή της «γυναίκας». Τα εν λόγω στερεότυπα επηρεάζουν την άνιση κατανομή του εργασιακού χρόνου, του εισοδήματος και των οικογενειακών ευθυνών για τις γυναίκες και τους άνδρες. Επίσης, συνιστούν φραγμό στην εξέλιξη της σταδιοδρομίας των γυναικών και τον διορισμό τους σε θέσεις λήψης αποφάσεων. Η καταπολέμηση των έμφυλων στερεοτύπων σημαίνει, ως εκ τούτου, την αντιμετώπιση της ριζικής αιτίας των συνεχιζόμενων διαφορών μεταξύ των φύλων στην αγορά εργασίας.

Δεδομένων των ανωτέρω οι όποιες ενέργειες γίνουν ως προς την ενίσχυση της απασχόλησης των γυναικών θα πρέπει να προσανατολιστούν ως προς την εκπαίδευση και ενδυνάμωση τους για να καταλάβουν θέσεις ως εξειδικευμένες τεχνίτριες, χειρίστριες βιομηχανικών μηχανημάτων και εξοπλισμού κ.λ.π.

2.6 Άτομα ευρισκόμενα σε συνθήκες οικονομικής αδυναμίας.

Μια από τις βασικές δεσμεύσεις της Περιφέρειας Αττικής είναι η Περιφερειακή Στρατηγική για την Κοινωνική ένταξη και την Καταπολέμηση της Φτώχειας. Βασικός άξονας αυτής της δέσμευσης είναι η καταπολέμηση της ακραίας φτώχειας, η προστασία δηλαδή των ατόμων που βιώνουν συνθήκες ακραίας φτώχειας και είτε βρίσκονται σε κατάσταση κρίσης είτε αδυνατούν να καλύψουν τις βασικές ανάγκες διαβίωσης τους.

Η συγκεκριμένη ομάδα του πληθυσμού αποτελεί ομάδα πρωταρχικής προτεραιότητας για την Περιφέρεια Αττικής, καθώς παρουσιάζει τον υψηλότερο βαθμό κινδύνου και την μεγαλύτερη ανάγκη υποστήριξης από τις υπηρεσίες της κοινωνικής διοίκησης σε περιόδους οικονομικής ύφεσης. Δεδομένου του ανωτέρω η Π.Α. συμμετείχε με συμπράξεις στο Πρόγραμμα Επισιτιστικής και Υλικής Βοήθειας, συγχρηματοδοτούμενο από το Ταμείο Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς τους απόρους.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που έχουν αντληθεί από τους Δήμους του Ν.Τ Αττικής στο πλαίσιο του εν λόγω προγράμματος (Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Επισιτιστικής και Υλικής Βοήθειας), καταγράφεται μια **δυσχερής κοινωνική κατάσταση με σημαντικό τμήμα του πληθυσμού στα όρια εισοδηματικής φτώχειας**. Οι ωφελούμενοι του προγράμματος στον Ν.Τ. έφθασαν σε σύνολο **τα 7.728 άτομα** εκ των οποίων τα 3.577 ήταν άνδρες (ποσοστό 46%) και τα 4.150 ήταν γυναίκες (ποσοστό 54%).

Δεδομένου ότι ο συνολικός αριθμός των κατοίκων της Π.Ε. Ν.Τ. είναι 529.826, από τα παραπάνω στοιχεία προκύπτει ότι το 1,45% του πληθυσμού διαβίει στα όρια της φτώχειας. **Δυστυχώς όμως η κατάσταση είναι ακόμα πιο ζοφερή** διότι υπάρχει μεγάλος αριθμός ατόμων σε ανάγκη που δεν καταγράφεται σε αυτή την φάση, διότι ήταν ωφελούμενοι σε άλλα προγράμματα ανθρωπιστικής κρίσης που υλοποιούνταν στον Ν.Τ Αττικής (π.χ. κάρτα σίτισης κ.λ.π.) και ως εκ τούτου δεν μπορούσαν να ενταχθούν στο συγκεκριμένο πρόγραμμα Επισιτιστικής και Υλικής βοήθειας.

Τα άτομα ευρισκόμενα σε κατάσταση φτώχειας προσδιορίζονται με βάση τα εισοδηματικά και περιουσιακά τους στοιχεία, έτσι ενδιαφέρον έχει να εξεταστεί το προφίλ των ωφελούμενων ανά Δήμο.

Πίνακας 6 : Ωφελούμενων προγράμματος επισιτιστικής και υλικής βοήθειας ανά Δήμο και ανά φύλο

ΔΗΜΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ
ΚΑΛΛΙΘΕΑ	3.267	1521	1746
ΑΓΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	944	448	496
ΓΛΥΦΑΔΑ	818	362	456
ΝΕΑ ΣΜΥΡΝΗ	525	245	280
ΠΑΛΑΙΟ ΦΑΛΗΡΟ	570	257	313
ΕΛΛΗΝΙΚΟ-ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΗ	685	330	355
ΜΟΣΧΑΤΟ ΤΑΥΡΟΣ	618	284	334
ΑΛΙΜΟΣ	300	130	170

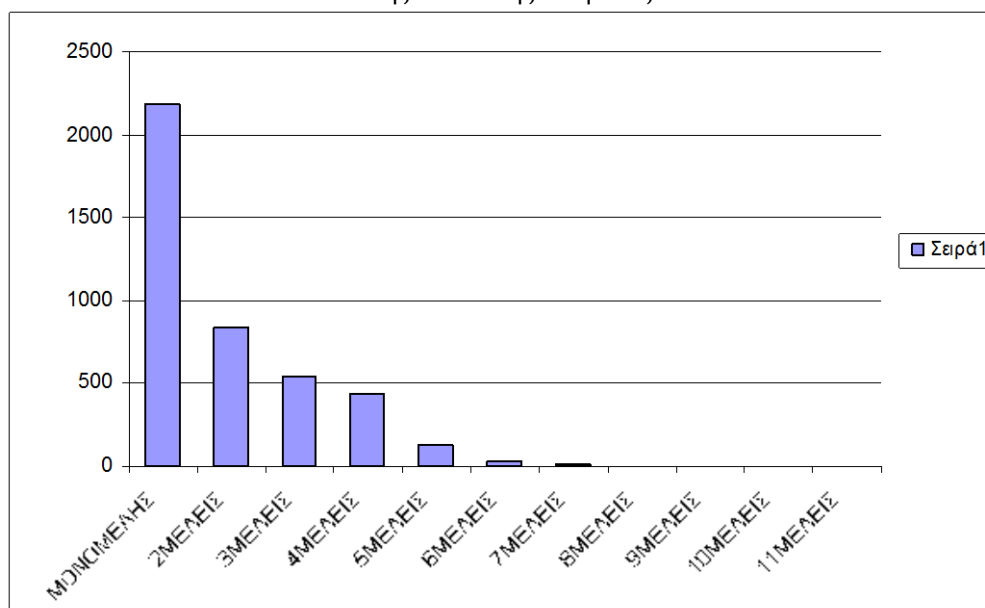
Πίνακας 7 : Ποσοστό ωφελούμενων από το συγκεκριμένο πρόγραμμα ανα Δήμο στον Ν.Τ.

ΔΗΜΟΙ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΔΗΜΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΩΝ %
ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ	100.641	3.267	3,24 %
ΑΓΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	71.294	944	1,32 %
ΑΛΙΜΟΥ	41.720	300	0,71 %
ΓΛΥΦΑΔΑΣ	87.305	818	0,93 %
ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ-ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΗΣ	51.356	685	1,33 %
ΜΟΣΧΑΤΟΥ-ΤΑΥΡΟΥ	40.413	618	1,52 %
ΝΕΑΣ ΣΜΥΡΝΗΣ	73.076	525	0,718 %
ΠΑΛΑΙΟΥ ΦΑΛΗΡΟΥ	64.021	570	0,89 %

Από τα στοιχεία του Πίνακα 7 , μπορεί να παρατηρηθεί ότι η μεγαλύτερη συγκέντρωση ατόμων που διαβιούν σε συνθήκες ακραίας φτώχειας βρίσκεται στον **Δήμο Καλλιθέας**, ενώ η μικρότερη συγκέντρωση βρίσκεται στον **Δήμο Αλίμου**

Από το Διάγραμμα 17 προκύπτει ότι η πλειοψηφία των αιτήσεων του ωφελήθηκαν από το πρόγραμμα αφορούσε μονομελή νοικοκυριά.

Διάγραμμα 18:Αριθμός μελών των ωφελούμενων οικογενειών που συμμετείχαν στο Πρόγραμμα Επισιτιστικής και Υλικής Βοήθειας στον Ν.Τ

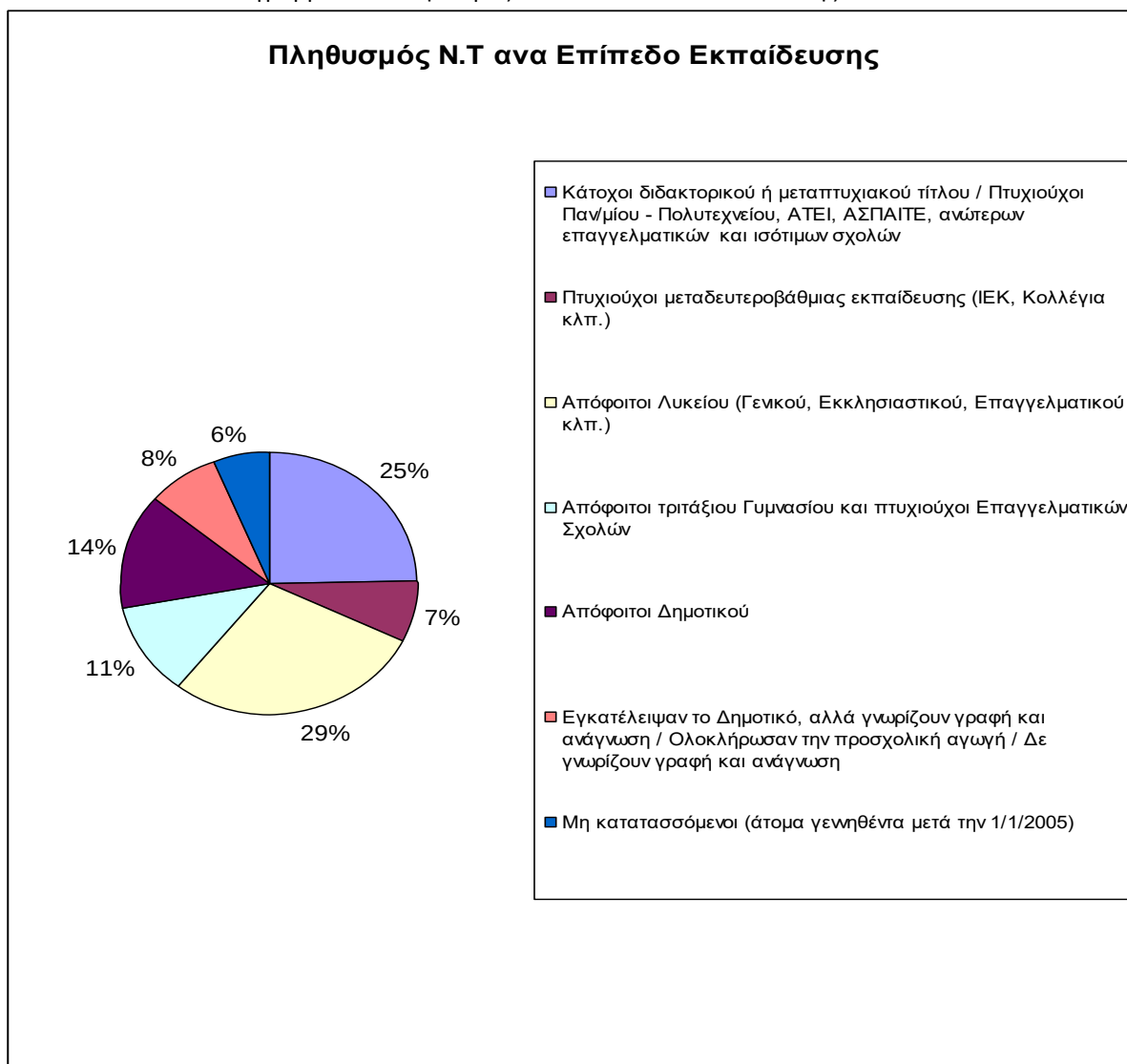

2.7 Επίπεδο Εκπαίδευσης

Από το σύνολο του πληθυσμού στον Ν.Τ Αττικής (529.826 άτομα), το μεγαλύτερο ποσοστό (29%) είναι απόφοιτοι Λυκείου, ενώ **το 8% του πληθυσμού δεν γνωρίζει γραφή και ανάγνωση ή/και δεν έχει τελειώσει το Δημοτικό**. Το ποσοστό αυτό είναι λίγο μικρότερο από το Μ.Ο. του αναλφάβητου πληθυσμού που κατοικεί στην Περιφέρειας Αττικής, ο οποίος είναι 9,8%

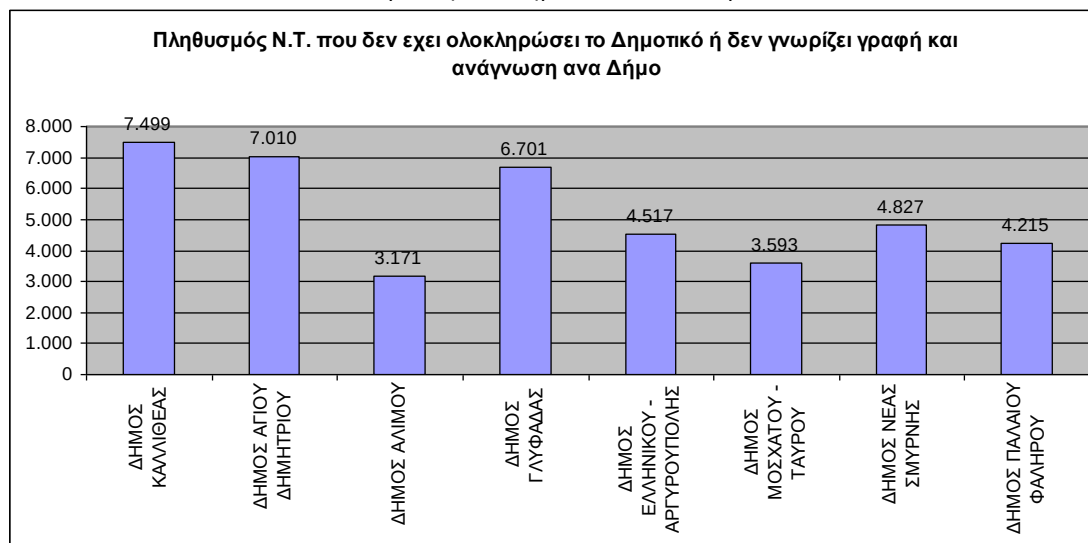
Το 25% είναι κάτοχοι, διδακτορικού ή μεταπτυχιακού τίτλου/Πτυχιούχοι Παν/μίου –Πολυτεχνείου ΑΤΕΙ, ΑΣΠΑΙΤΕ, ανώτερων επαγγελματικών και ισότιμων σχολών. Το 14% είναι Απόφοιτοι Δημοτικού. Το 11% είναι Απόφοιτοι τριτάξιου Γυμνασίου και πτυχιούχοι Επαγγελματικών Σχολών και 6 % μη κατατασσόμενοι.

Διάγραμμα 19 : Πληθυσμός Ν.Τ. ανά Επίπεδο Εκπαίδευσης

Από τα ανωτέρω ποσοστά θα σταθούμε περισσότερο στο 8% του πληθυσμού που δεν γνωρίζει γραφή και ανάγνωση ή δεν έχει ολοκληρώσει το Δημοτικό, αφού αυτή είναι η ομάδα η οποία χρειάζεται περισσότερη βοήθεια ως προς το να ενταχθεί στην κοινωνία και την εργασία. Στο διάγραμμα 19 παραθέτονται τα στοιχεία για τον αριθμό των ατόμων που ανήκουν σε αυτή την κατηγορία, σε κάθε Δήμο του Νοτίου Τομέα.

Διάγραμμα 20 : Αριθμός Ατόμων που δεν έχει ολοκληρώσει το Δημοτικό ή δεν γνωρίζει γραφή και ανάγνωση ανά Δήμο στον Νότιο Τομέα

Από τα 352.623 άτομα που κατοικούν στην Περιφέρεια Αττικής και ανήκουν στην κατηγορία που δεν έχει ολοκληρώσει το Δημοτικό ή δεν γνωρίζει γραφή και ανάγνωση. Το 11,7% (41.533) κατοικούν στον Ν.Τ. Αττικής.

Εάν αναζητήσουμε το ποσοστό ατόμων που δεν έχει ολοκληρώσει το Δημοτικό η δεν γνωρίζει γραφή και ανάγνωση στον πληθυσμό του κάθε Δήμου διαπιστώνουμε ότι το **μεγαλύτερο ποσοστό είναι στον Δήμο Αγίου Δημητρίου (9,8 %)** ενώ το μικρότερο ποσοστό είναι στον Δήμο Παλαιού Φαλήρου (6,58%), ενώ οι διαφορές των ποσοστών μεταξύ των δήμων δεν είναι μεγάλες. Από τα παραπάνω προκύπτει ότι οι δράσεις που θα υλοποιηθούν προς την επίλυση αυτών των προκλήσεων θα πρέπει να ξεκινήσουν από τους Δήμους Αγίου Δημητρίου, Ελληνικού- Αργυρούπολης και Μοσχάτου-Ταύρου.

Πίνακας 8 : Ποσοστό αναλφάβητου Πληθυσμού ανά Δήμο στον Ν.Τ.

ΔΗΜΟΣ	Ποσοστό Πληθυσμού που ανήκει στην κατηγορία που δεν γνωρίζει γραφή – ανάγνωση ή δεν έχει ολοκληρώσει το Δημοτικό %
ΔΗΜΟΣ ΑΓΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	9,8 %
ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ	7,4%
ΔΗΜΟΣ ΑΛΙΜΟΥ	7,6%
ΔΗΜΟΣ ΓΛΥΦΑΔΑΣ	7,6%
ΔΗΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ- ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΗΣ	8,7%
ΔΗΜΟΣ ΜΟΣΧΑΤΟ – ΤΑΥΡΟΥ	8,8%
ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΣΜΥΡΝΗΣ	6,6%
ΔΗΜΟΣ ΠΑΛΑΙΟΥ ΦΑΛΗΡΟΥ	6,5%

Παρ' ότι η πρόκληση του αναλφαβητισμού αποτελεί πρόβλημα στην Π.Ε Ν.Τ, η έμφυλη διάσταση του φαινομένου του αναλφαβητισμού δεν εμφανίζεται **σημαντική**, καθώς από τα 41.533 άτομα που ανήκουν σε αυτή την κατηγορία, τα 18.361 (44,2%) είναι άνδρες και τα 23.172 (55,79 %) είναι γυναίκες.

3.ΑΡΧΙΚΗ ΑΤΖΕΝΤΑ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΝΟΤΙΟ ΤΟΜΕΑ ΑΤΤΙΚΗΣ

Αξιολογώντας όλη την προηγηθείσα έρευνα καταλήγουμε στην διαπίστωση, για την αναγκαιότητα δημιουργίας ενός πλαισίου δράσεων το οποίο θα είναι δυνατόν να υλοποιηθεί σε περιφερειακό επίπεδο, με την συνεργασία των τοπικών κοινωνιών έχοντας ως βάση την Αρχή της Επικουρικότητας. Δηλαδή την εκ προοιμίου συνεργασία των τοπικών Αρχών και της Περιφερειακής Διοίκησης, για την εξασφάλιση μίας Δημοκρατικής Κοινωνίας.

Μίας κοινωνίας η οποία θα έχει ως θεμελιακή αξία, την αναγνώριση, ότι η ισότητα των φύλων είναι θεμελιώδης προϋπόθεση της Δημοκρατίας, και ότι μία Δημοκρατική Κοινωνία δεν είναι δυνατόν να αγνοεί τις δεξιότητες, την γνώση, την εμπειρία και την δημιουργικότητα των Γυναικών.

Η παραπάνω διαπίστωση είναι θεμελιακής σημασίας για την οικονομική και κοινωνική επιτυχία αυτών των κοινωνιών.

Ο σχεδιασμός αυτού του πλαισίου μπορεί να δομηθεί:

- α) πάνω στις θεματικές προτεραιότητες, τους στρατηγικούς στόχους και τους βασικούς πυλώνες της Πολιτικής, σε Ευρωπαϊκό και Εθνικό Επίπεδο για την ισότητα των φύλων και
- β) στα αποτελέσματα τα οποία προκύπτουν από την ανάλυση των δεικτών, και την εικόνα που παρουσιάζει ο Ν. Τομέας.

Τα αποτελέσματα αυτά μας προσανατολίζουν εκ των πραγμάτων σε τομείς στους οποίους υπάρχει μεγαλύτερη ανάγκη παρέμβασης όπως:

1) Ο αξιοπρόσεκτος δείκτης γήρανσης και η μικρή συμμετοχή των παιδιών στον πληθυσμό επιβάλλει άμεση ανάγκη για ανάπτυξη και παροχή ποιοτικών υπηρεσιών και δομών υγειονομικής περίθαλψης και κοινωνικής μέριμνας, καθώς και εξασφάλιση περισσότερων θέσεων σε Μονάδες Φροντίδας Ηλικιωμένων.

2) Το παραπάνω σε συνδυασμό με το μεγάλο ποσοστό μονογονεϊκών οικογενειών και το μεγάλο ποσοστό των νοικοκυριών με δύο παιδιά και γυναίκες με 0 παιδιά προκαλεί την αναγκαιότητα για την δημιουργία δομών κοινωνικής μέριμνας και παιδικής προστασίας (βρεφονηπιακοί , παιδικοί σταθμοί, προγράμματα απασχόλησης παιδιών με αυξημένα κριτήρια για συμμετοχή αυτά των μονογονεϊκών νοικοκυριών). Επίσης προκύπτει η αναγκαιότητα για την διεξαγωγή έρευνας προκειμένου να αναζητηθούν οι αιτίες της υπογεννητικότητας, και οι λόγοι για τους οποίους μεγάλο ποσοστό γυναικών δεν έχει παιδιά (34% των γυναικών με 0 παιδιά).

Το μεγαλύτερο ποσοστό μονογονεϊκών οικογενειών, κατοικεί στους Δήμους Καλλιθέας , Μοσχάτου – Ταύρου, και Παλαιού Φαλήρου, οπότε θα μπορούσαν οι συγκεκριμένες δράσεις να ξεκινήσουν σε αυτούς τους Δήμους.

3) Το παρατηρούμενο αυξημένο ποσοστό της παρουσίας των αλλοδαπών ιδιαίτερα στον Δ. Καλλιθέας δημιουργεί την ανάγκη για :

- Δράσεις προώθησης της κοινωνικής συνοχής και ένταξης των μεταναστών/μεταναστριών
- Δράσεις εκπαίδευσης και δια βίου μάθησης
- Δράσεις για την αύξηση της απασχόλησης της συγκεκριμένης ομάδας ατόμων.

4) Σημαντική επίσης διαπιστώνεται και η ανάγκη οι προαναφερθείσες δράσεις που αναφέρονται στους μετανάστες /μετανάστριες να έχουν σαν στόχο και τον ευρύτερο πληθυσμό με δράσεις για την για την ενίσχυση της δια βίου μάθησης και με δεδομένα τα στοιχεία που παρουσιάστηκαν όσον αφορά τους δείκτες του αναλφαριθμητισμού και ιδιαίτερα στον Δήμο Αγίου Δημητρίου.

5) Τα ποσοστά ανεργίας σε σχέση με την επαγγελματική εκπαίδευση και την έμφυλη διάσταση όπως και αυτά παρουσιάστηκαν , μας προβάλλουν την ανάγκη να οργανώσουμε δράσεις για την καταπολέμηση της , στοχεύοντας κατά την άποψη μας στην επαγγελματική κατηγορία των ανώτερων Δ/ντικών και Διοικητικών στελεχών , η οποία περιλαμβάνει συνδυαστικά , τις κατηγορίες των πτυχιών με ανεργία 28% , αλλά και έντονα την έμφυλη διάσταση. Εδώ οι δράσεις θα πρέπει να περιλαμβάνουν ενημέρωση, ευαισθητοποίηση, για την καταπολέμηση των στερεότυπων λόγω φύλλου , με την διοργάνωση εκπαιδευτικών σεμιναρίων, ημερίδων αλλά και με ενδεχόμενα άλλα πρόσφορα μέσα.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να τονίσουμε ότι ο Νότιος Τομέας χαρακτηρίζεται από την απουσία εξάρσεων σε διαφοροποιήσεις στα προηγθέντα πεδία έρευνας ανάμεσα στους Δήμους χωροταξικής του αρμοδιότητας.

Εξαίρεση αποτελεί ο Δήμος Καλλιθέας στον οποίο καταγράφεται το μεγαλύτερο ποσοστό μεταναστών / μεταναστριών, όπως ήδη έχουμε προαναφέρει αναλυτικά. Επίσης αξιοπρόσεχτα σημεία αποτελούν αυτά που διαπιστώθηκαν σε σχέση με τα μεγάλα ποσοστά μονογονεικών νοικοκυριών καθώς και αυτά που αφορούν στις γυναίκες χωρίς παιδιά. Αυτό σε σχέση και με τον αυξημένο δείκτη γήρανσης του πληθυσμού μας προκαλεί ανάγκη για περαιτέρω διερεύνηση.

Επίσης είναι πολύ σημαντική η περαιτέρω διερεύνηση για την εξακρίβωση του πραγματικού αριθμού των νοικοκυριών που βρίσκονται κάτω από τα όρια της φτώχειας, στους Δήμους του Ν.Τ. και ο σχεδιασμός δράσεων.

3.1 Προτεινόμενα θεματικά πεδία δράσης.

Είναι πολύ σημαντικό να λάβουμε υπόψη μας, την οικονομική κρίση στην χώρα μας, την *δετη οικονομική ύφεση* η οποία πλήττει περισσότερο, τις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού διευρύνοντας της ήδη υπάρχουσες ανισότητες.

Συμπερασματικά λοιπόν από τα αποτελέσματα των δεικτών τα οποία τέθηκαν προς διερεύνηση και αξιολογήθηκαν σε συνδυασμό με τις έξι θεμελιώδεις αρχές στις οποίες βασίζεται η Ευρωπαϊκή Χάρτα για την ισότητα των φύλων στις τοπικές κοινωνίες προτείνονται τέσσερις θεματικοί άξονες στους οποίους μπορούν να βασιστούν οι δράσεις του Ν.Τ ώστε να αντιμετωπιστούν πληρέστερα οι υφιστάμενες προκλήσεις.

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ 1 ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ & ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΖΩΗΣ
ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ 2 ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ & ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ 3 ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ & ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ 4 ΥΓΕΙΑ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΛΛΗΛΕΓΥΗ

Θ.Α.1 : ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ & ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΖΩΗΣ

Βασικοί στόχοι και προτεινόμενες δράσεις για την υλοποίηση του Θ.Α. 1 είναι :

1.Η προώθηση των γυναικών σε θέσεις ευθύνης

- Ενημέρωση για τα εργασιακά δικαιώματα μέσω στήριξης και συμβουλευτικής
- Εκστρατείες ενημέρωσης εργαζομένων και επιχειρήσεων με θέμα την ίση μεταχείριση ανδρών και γυναικών.

2.Ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας και στήριξη της μικρομεσαίας γυναικείας επιχειρηματικότητας

- Ενθάρρυνση της γυναικείας επιχειρηματικότητας και αυτοαπασχόλησης με χορήγηση οικονομικών κινήτρων.

- Παροχή υπηρεσιών φύλαξης και δημιουργικής απασχόλησης παιδιών ώστε να διευκολυνθούν οι εργαζόμενοι γονείς.

3.Ενθάρρυνση της συμμετοχής των γυναικών στην Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία

- Ανάπτυξη υποστηρικτικών μέτρων για τους φορείς που θα συμμετάσχουν στην ανάπτυξη της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας (συμβουλευτικής για θέματα χρηματοδότησης, διοίκησης και οργάνωσης, λογιστικά κ.α)
- Δημιουργία θερμοκοιτίδας με σκοπό την ένταξη Κοιν.Σ.Επ. κατά την αρχική περίοδο λειτουργίας τους, ώστε να διευκολυνθούν οι συνέργιες και να αναπτυχθούν οικονομίες κλίμακας.
- Ανάπτυξη προγραμματικών συμβάσεων για προγράμματα κοινωνικής ωφέλειας.
- Ανάπτυξη σεμιναρίων με σκοπό την ενημέρωση των πολιτών για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία και πως αυτή μπορεί να εκφραστεί βάσει της πρόσφατης νομοθεσίας (**N. 4430/2016**)

4.Συμφιλίωση Επαγγελματικής και Οικογενειακής ζωής

- Ενημερωτικές δράσεις για τα εργασιακά δικαιώματα.
- Δημιουργία Κέντρων Κοινωνικής Υποστήριξης για την εργαζόμενη μητέρα, τα οποία θα την υποστηρίζουν στον γονεϊκό της ρόλο, μέσα από δραστηριότητες ενημέρωσης και συμβουλευτικής.

5. Δημιουργία κινήτρων για ανάπτυξη θέσεων εργασίας μεταναστριών

- Διοργάνωση εκδηλώσεων για την αλλαγή στερεοτύπων ως προς τον επαγγελματικό προσανατολισμό και υποστήριξη της διεύρυνσης του φάσματος των επαγγελματικών επιλογών τόσο των γυναικών, όσο και των ανδρών για την σταδιακή μείωση του επαγγελματικού διαχωρισμού.
- Συνεργασία με οργανώσεις μεταναστριών και συνδικαλιστικές οργανώσεις για την ενεργό συμμετοχή τους στις σχετικές δράσεις με στόχο την ενημέρωση των μεταναστριών για τα δικαιώματά τους (με έμφαση στις οικιακά εργαζόμενες μετανάστριες και στις μετανάστριες που απασχολούνται ατύπως στον τομέα της φροντίδας).

6. Δημιουργία δικτύων και ανάπτυξη συνεργασιών με την τοπική κοινωνία

- Δημιουργία και ενίσχυση δικτύων γυναικών επιχειρηματιών και γυναικείων συνεταιρισμών για την συνεργασία, την ανταλλαγή εμπειριών, την από κοινού προώθηση προϊόντων κ.α.
- Δημιουργία δικτύου για την αξιοποίηση επιτυχημένων γυναικών επιχειρηματιών ως μεντόρων για τις νέες επιχειρηματίες (start- ups)

Οι δράσεις του Θ.Α.1 της παρούσας ανάλυσης μπορούν να ενταχθούν στον **Θ.Σ 8** του Εγκεκριμένου Ε.Π. της Περιφέρειας Αττικής «*Προώθηση της βιώσιμης απασχόλησης υψηλής ποιότητας και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων*» στον οποίο και αναλύεται η ανάγκη δημιουργίας νέων και βιώσιμων θέσεων απασχόλησης στην Περιφέρεια Αττικής, με πρωταρχική ανάγκη την προσέλκυση επενδύσεων και την βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος.

Θ.Α.2 : ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ & ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

Βασικοί στόχοι και προτεινόμενες δράσεις για την υλοποίηση του Θ.Α. 2 είναι :

1.Προώθηση της ισότητας των φύλων στην δια βίου μάθηση και την εκπαίδευση

- Υπηρεσίες φύλαξης παιδιών για γυναίκες που επιθυμούν να συνεχίσουν την εκπαίδευση τους.
- Ανάπτυξη συμβουλευτικών κέντρων επιμόρφωσης.

2.Προώθηση της εκπαίδευσης και μείωση του αναλφαριθμητισμού

- Στήριξη προσχολικής αγωγής, ιδιαίτερα σε χωρικές ενότητες υψηλής συγκέντρωσης ανεργίας και ειδικών πληθυσμιακών ομάδων
- Ενίσχυση των σχολείων Δεύτερης ευκαιρίας

3.Ενθάρρυνση γυναικών για την απόκτηση νέων δεξιοτήτων

- Μαθήματα / σεμινάρια εκμάθησης νέων δεξιοτήτων και Τ.Π.Ε.

4.Καταπολέμηση στερεοτύπων

- Ανάπτυξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων στα σχολεία, αντισταθμιστικά των έμφυλων στερεοτύπων

- Πρόγραμμα ενθάρρυνσης των παιδιών για αυξημένη συμμετοχή στην τεχνική εκπαίδευση και στην χρήση νέων τεχνολογιών.
- Σεμινάρια με σκοπό την μείωση του κοινωνικού αποκλεισμού των μεταναστών/τριών και των θυμάτων της έμφυλης βίας.

5.Επιμόρφωση μεταναστών/μεταναστριών και κοινωνική ένταξη αυτών.

- Καινοτόμα σεμινάρια εκμάθησης της Ελληνικής γλώσσας
- Εκστρατεία σε σχολεία για την προαγωγή της πολιτισμικής συνύπαρξης και της καταπολέμησης του αναλφαριθμητισμού σε συγκεκριμένες ομάδες.

Δράσεις όπως οι ανωτέρω μπορούν να ενταχθούν στον **Θ.Σ. 10** του Ε.Π. της Περιφέρειας Αττικής «*Επένδυση στην Εκπαίδευση, Κατάρτιση και Επαγγελματική Κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και την Δια βίου Μάθηση*». Στην Αττική συγκριτικά με τις υπόλοιπες Περιφέρειες της Χώρας, καταγράφεται σημαντική συμμετοχή σε προγράμματα Δια Βίου Μάθησης καθώς το 4,4% των ενηλίκων της Περιφέρειας (25-64 ετών) συμμετέχουν στην δια βίου μάθηση όταν το αντίστοιχο ποσοστό σε επίπεδο χώρας ανέρχεται σε 2,9 % . Η ανάγκη δημιουργίας νέων και βιώσιμων θέσεων απασχόλησης θα πρέπει να συνδυαστεί με την διευκόλυνση της μετάβασης από την εκπαίδευση στην απασχόληση, την αύξηση της συμμετοχής του ενήλικου πληθυσμού σε προγράμματα ΔΒΜ και την παροχή «δεύτερης ευκαιρίας» εκπαίδευσης.

Θ. Α. 3 - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ & ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Βασικοί στόχοι και προτεινόμενες δράσεις για την υλοποίηση του Θ.Α.3 είναι :

1.Υποστήριξη και ενίσχυση των γυναικών που υφίστανται πολλαπλές διακρίσεις, γυναίκες ευρισκόμενες στα όρια της φτώχειας, μονογονείς, άστεγες, γυναίκες θύματα βίας, τοξικοεξαρτημένες, γυναίκες μετανάστριες- πρόσφυγες.

- Ενίσχυση υπάρχουσών δόμων για την ψυχοκοινωνική στήριξη γυναικών που απειλούνται από κοινωνικό αποκλεισμό, ποιοτικά και ποσοτικά.
- Δημιουργία νέων δομών (Ξενώνες, καταφύγια) ειδικά για γυναίκες που βιώνουν έμφυλη βία.
- Διερεύνηση δυνατότητας δημιουργίας δομών πρώτης ανάγκης/ διαμερισμάτων όπου θα διασφαλίζεται η παραμονή σε περιόδους κρίσης για μερικές ημέρες.
- Δυνατότητα συνεργασίας και ενίσχυσης γυναικείων / φεμινιστικών οργανώσεων και ΜΚΟ που υποστηρίζουν γυναίκες που έχουν υποστεί βία (γηνγενείς και μετανάστριες) προκειμένου να υπάρξουν συνέργιες μεταξύ των υφιστάμενων δομών του κράτους/ τοπικής αυτοδιοίκησης και της κοινωνίας των πολιτών, καθώς και οικονομίες κλίμακας
- Ανάπτυξη προγραμμάτων παροχής υλικής βοήθειας των γυναικών (ενίσχυση κοινωνικών παντοπωλείων, κάρτα σίτισης κ.α.)
- Ανάπτυξη προγραμμάτων ψυχολογικής και συμβουλευτικής υποστήριξης, και διευκόλυνση πρόσβασης σε συμβουλευτικούς σταθμούς ή/ και άλλες δομές προστασίας γυναικών σε κίνδυνο.
- Ανάπτυξη ψυχοκοινωνικών προγραμμάτων στήριξης γυναικών ευάλωτων πληθυσμιακών ομάδων.
- Δράσεις και καμπάνιες ευαισθητοποίησης για την έμφυλη βία.
- Ενημέρωση για κοινωνικά και άλλα δικαιώματα και παροχές, με έμφαση στις επικεφαλής – υπεύθυνες γυναίκες μονογονεϊκών οικογενειών, και περιθωριοποιημένων κοινοτήτων.
- Οργάνωση πρωτοβουλιών που δίνουν έμφαση σε θέματα ισότητας και διαφορετικότητας (Ημέρες Διαφορετικότητας Ε.Ε.).

2.Πρώθηση πολιτιστικών πρωτοβουλιών που θα επιδρούν στην μείωση του κοινωνικού αποκλεισμού και την αλλαγή των στερεοτύπων.

- Ειδικά προγράμματα παρακολούθησης συναυλιών, μουσικών και θεατρικών παραστάσεων ή άλλων μορφών τέχνης για γυναίκες, καθώς επίσης και για γυναίκες με αναπηρία
- Παραγωγή οπτικοακουστικού υλικού με έμφαση στο φύλο π.χ. έργα από γυναίκες δημιουργούς, γυναικεία οπτική στην καλλιτεχνική δημιουργία, γυναικεία παράδοση στην λαϊκή χειροτεχνία – χρησιμοποίηση της τέχνης ως εργαλείο εκπαίδευσης, κοινωνικής ένταξης και κοινωνικής κινητοποίησης.
- Δημιουργία δικτυακών τόπων ανα Δήμο για προβολές με θέμα την παρουσία και την συμβολή των γυναικών στον Ελληνικό πολιτισμό.
- Εν γένει ενέργειες ευαισθητοποίησης που αποδεικνύουν την παρουσία γυναικών δημιουργών στον πολιτισμό, καθώς και την διάσταση του φύλου σε όλα τα επίπεδα και μορφές τέχνης.

Οι ανωτέρω δράσεις εντάσσονται στον **Θ.Σ 9** του Ε.Π. «*Πρωτόκληση της Κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας και οποιονδήποτε διακρίσεων*». Σύμφωνα με έρευνα που έγινε στο πλαίσιο ανάπτυξης του Ε.Π. της Π.Α προκύπτει ότι το 57,6% του πληθυσμού της Περιφέρειας υπόκειται σε συνθήκες φτώχειας ή σε αυξημένο κίνδυνο φτώχειας, με τις Π.Ε. Κεντρικού Τομέα, Δυτικής Αττικής και Πειραιά να εμφανίζουν υψηλή συγκέντρωση νοικοκυριών σε συνθήκες φτώχειας. Ιδιαίτερα προβλήματα παρουσιάζει ο Δήμος Αθηναίων με έμφαση πολλαπλών φαινομένων φτώχειας, κοινωνικού διαχωρισμού, έλλειψη στέγης και υλικής στέρησης σε πολλές κατηγορίες των ευπαθών ομάδων. Στρατηγικός στόχος παραμένει η προώθηση όσο το δυνατόν περισσότερων ωφελούμενων που εντάσσονται στις «ευπαθείς ομάδες» στην απασχόληση.

Θ. Α. 4 – ΥΓΕΙΑ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ

Βασικοί στόχοι και προτεινόμενες δράσεις για την υλοποίηση του Θ.Α 4 είναι :

1.Αύξηση της ενημέρωσης των γυναικών σε θέματα Υγείας

-Ανάπτυξη προγραμμάτων εκπαίδευσης γυναικών ώστε να πραγματοποιούν σωστά αυτοψηλάφηση μαστού.

- Λειτουργία υπηρεσιών Υγείας Εφήβων, που θα προσανατολίζει τη δραστηριότητα του στην παροχή συμβουλών κυρίως σε έφηβες γυναίκες, και σε ζευγάρια εφήβων, σε θέματα σχετικά με την ανάπτυξη, την σεξουαλική αγωγή, τον οικογενειακό προγραμματισμό και γενικότερα την διασφάλιση της σωματικής και ψυχικής υγείας.

-Ανάπτυξη προγραμμάτων γυναικών –φορέων χρόνιων παθήσεων, με αυξημένες οικογενειακές υποχρεώσεις.

-Εκστρατεία ενημέρωσης/ ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης σχετικά με τα αναπαραγωγικά δικαιώματα των γυναικών , την σημασία της αντισύλληψης και του οικογενειακού προγραμματισμού.

2.Αντιμετώπιση προβλημάτων υγείας μέσω της πρόληψης και των συχνών εξετάσεων

-Δωρεάν τακτική εξέταση μαστογραφίας, κλινικής εξέτασης και υπερηχογραφήματος μαστού καθώς και Test Pap, με στόχο την αύξηση των γυναικών που σε τακτική βάση πραγματοποιούν τις απαιτούμενες εξετάσεις πρόληψης για τον καρκίνο.

-Παροχή ιατρικών και συμβουλευτικών υπηρεσιών μέσω κινητών μονάδων υποστήριξης.

-Ανάπτυξη τηλεματικών υπηρεσιών άμεσης βοήθειας με στόχο την αποτελεσματικότερη υποστήριξη των γυναικών που βρίσκονται σε κατάσταση κινδύνου είτε λόγω ασθένειας, είτε επειδή έχουν υποστεί κακοποίηση (π.χ. Θύματα έμφυλης βίας, γυναίκες με αναπηρίες κ.λ.π.)

Στον Θ.Σ 9 του Ε.Π της Π.Α εντάσσονται και οι δράσεις του Θ.Α.4 Υγεία και Κοινωνική Αλληλεγγύη. Πιο συγκεκριμένα μπορούν να προσδιοριστούν στον Α.Π. 10 του Ε.Π. *‘Ανάπτυξη και Αναβάθμιση Στοχευμένων κοινωνικών Υποδομών και Υποδομών υγείας ‘* ο οποίος μεταξύ άλλων προβλέπει επενδύσεις σε υποδομές υγείας και κοινωνικές υποδομές που συμβάλουν στην εθνική περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη, μειώνοντας τις ανισότητες όσον αφορά την κατάσταση στον τομέα της υγείας.

Σε αυτό το σημείο πρέπει να τονιστεί ότι η στενή συνεργασία με την ΓΓΙΦ, το Κέντρο Ερευνών για θέματα Ισότητας, τις Δημοτικές Επιτροπές των δήμων, τα Γραφεία Ισότητας των Δήμων, και την κοινωνία των πολιτών είναι αποφασιστικής σημασίας.

4. ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ & ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Η παρακολούθηση και η αξιολόγηση των δράσεων που θα προκύψουν προς υλοποίηση μετά την διαδικασία της διαβούλευσης, είναι απαραίτητη, τόσο για να μετρηθεί η αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα των επιλεγμένων δράσεων όσο και για να αξιολογηθούν τα αποτελέσματα με σκοπό την χάραξη μελλοντικών ενεργειών.

Για την παρακολούθηση και την εκ των υστέρων ορθή αξιολόγηση θα πρέπει να αναπτυχθούν **σαφείς δείκτες** που να μετρούν **ποσοτικά και ποιοτικά** την **αποτελεσματικότητα των δράσεων** ανά Δήμο αλλά και συνολικά στον Ν.Τ Αθηνών.

Οι δείκτες αξιολόγησης θα αναπτυχθούν σε δεύτερη φάση, και εφόσον έχει ολοκληρωθεί η διαβούλευση ως προς τις δράσεις.

Η ανάπτυξη πλατφόρμας αξιολόγησης θα μπορούσε να αποτελέσει ένα αποτελεσματικό εργαλείο συλλογής δεδομένων. Το ανωτέρω θα βοηθήσει και στην αμεσότερη και ευκολότερη προσέγγιση των ωφελουμένων που είναι και το κοινό-στόχος για την αξιολόγηση/ επισήμανση προβλημάτων των δράσεων.

Για την ορθή και αποτελεσματική λειτουργία του forum που αναφέρουμε, θα πρέπει να υπάρχει ως βασική προϋπόθεση η επάρκεια εξουσιοδοτημένων χειριστών οι οποίοι θα έχουν τις απαραίτητες γνώσεις διαχείρισης του.

Βιβλιογραφία – Πηγές Στοιχείων- Ιστότοποι

Βουγιούκα Α., Θαλερίτη Μ., Οικονόμου Μ., Προύσκας Κ., Σκουλάς Μ., & Βάσσου Β., (2012) Οδηγός για την ένταξη της Οπτικής του Φύλου (Gender mainstreaming) στην Κοινωνική Πολιτική που ασκείται σε Τοπικό Επίπεδο & της Κατάρτισης του Προϋπολογισμού των Δήμων με την Οπτική του Φύλου (Gender budgeting) Α. Ηλικιωμένες Γυναίκες, Β. Γυναίκες Ρομά Γ. Γυναίκες με αναπηρία, Δ. Μετανάστριες. Αθήνα : ΕΥΕ/ ΓΓΙΦ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ

<http://www.isotita.gr>

- Εθνικό Πρόγραμμα για την ουσιαστική ισότητα των φύλων 2010-2013
- Απολογιστικές Εκθέσεις, Νοέμβριος 2009 – Ιούνιος 2012

<http://www.isotita.gr/index.php/links/c154/>

ΕΛΣΤΑΤ: Απογραφή Πληθυσμού 2011

<http://www.statistics.gr/el/2011-census-pop-hous>

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

http://www.patt.gov.gr/site/index.php?option=com_content&view=category&id=221&Itemid=214

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΣΠΟΥΔΩΝ ΦΥΛΟΥ/ ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

<http://www.genderstudies-panteion.gr/>

ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ (2016) Στρατηγική δέσμευση για την ισότητα των φύλων 2016-2019

http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/document/files/strategic_engagement_el.pdf

ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΙΣΟΤΗΤΑΣ
<http://kethi.gr>

Μάρη Ειρ., Μπίρμπας Δ. (2011) 'Οδηγός Εφαρμογής της Ευρωπαϊκής Χάρτας για την Ισότητα των Φύλων στις Τοπικές Κοινωνίες' ΥΠ.ΕΣ. Έργο: Ενθάρρυνση και Υποστήριξη της Συμμετοχής των Γυναικών σε θέσεις πολιτικής Ευθύνης και Εκπροσώπησης σε Περιφερειακό και Τοπικό Επίπεδο.

Ν. 3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης» Πρόγραμμα Καλλικράτης

Ν. 4430/ 2016 «Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία και ανάπτυξη των φορέων της και άλλες διατάξεις»

ΠΕΠ Αττικής 2014-2020
<http://www.pepattikis.gr/pep-attikis-2014-2020/programma/>

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και την Αντιμετώπιση της Φτώχειας 2014-2020 (ΠΕΣΚΕ)
http://www.pepattikis.gr/wpcontent/uploads/2016/02/%CE%A0%CE%95%CE%A3%CE%9A%CE%95_%CE%91%CE%A4%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%97%CE%A3_%CE%93_v1.pdf

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ / ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ
<http://www.synigoros.gr/?i=isotita-ton-fylon.ele>

Ευρωπαϊκή Χάρτα για την Ισότητα των Φύλων στις Τοπικές Κοινωνίες, Υπ. Εσωτερικών Γ.Γ. Ισότητας των φύλων

Οδηγός Ευρωπαϊκής Χάρτας για την ισότητα των Φύλων στις Τοπικές Κοινωνίες, Υπ. Εσωτερικών Γ.Γ. Ισότητας των φύλων

Ξενόγλωσση

The Global Gender Gap Report 2016
<http://reports.weforum.org/global-gender-gap-report-2016/>

Stratigaki M., (2005) 'Gender mainstreaming versus positive Action : An ongoing Conflict in EU gender and Equality Policy". European Journal of Women's Studies Vol. 12 (2), 165-185

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι :
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ

**Η ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ
ΣΤΟΝ ΝΟΤΙΟ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ**

**ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ
ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ**

ΑΘΗΝΑ, ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2017

Το κείμενο εργασίας για την ισότητα των φύλων στο Νότιο Τομέα Αθηνών και το ερωτηματολόγιο της διαβούλευσης είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα της Περιφέρειας Αττικής www.patt.gov.gr (Ενημέρωση → Ανακοινώσεις → Διαβουλεύσεις)

Η υποβολή του συμπληρωμένου ερωτηματολογίου μπορεί να γίνεται :

- ✓ Μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στο **ygeiant1@patt.gov.gr**
- ✓ Μέσω fax, στον αριθμό **2132101729**

Πληροφορίες/ Υπεύθυνοι: κα Μπουραντά Βασιλική
Κα Τριανταφύλλου Ειρήνη

**ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ
ΕΠΙ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΤΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΣΤΟΝ ΝΟΤΙΟ
ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ**

A. Ερωτήσεις:

1. Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι θεματικοί άξονες που προτείνονται στο κείμενο εργασίας για την προώθηση της ισότητας των φύλων στον Νότιο Τομέα Αττικής. Επιλέξτε έναν από τους παρακάτω θεματικούς άξονες προς την επίτευξη της ουσιαστικής ισότητας των φύλων στον Νότιο Τομέα Αττικής, που θεωρείτε ως πιο σημαντικό.

ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	
ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ 1 : ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ & ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΖΩΗΣ	☐
ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ 2: ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ	☐
ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ 3: ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ	☐
ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ 4: ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ	☐

2.Ανάλογα με τον θεματικό άξονα που επιλέξατε ως τον πιο σημαντικό για την προώθηση της ισότητας των φύλων στον Νότιο Τομέα Αττικής, επιλέξτε μία από τις παρακάτω δράσεις που θεωρείτε ως πιο χρήσιμη στα θέματα της ισότητας.

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ 1: ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ & ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΖΩΗΣ	
ΔΡΑΣΕΙΣ	
1α. Προώθηση των γυναικών σε θέσεις ευθύνης	☐
1β. Ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας και στήριξη της μικρομεσαίας γυναικείας επιχειρηματικότητας	☐

1γ. Ενθάρρυνση της συμμετοχής των γυναικών στην Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία	☐
1δ. Συμφιλίωση επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής	☐
1ε. Δημιουργία κινήτρων για ανάπτυξη θέσεων εργασίας αλλοδαπών γυναικών	☐
1στ. Δημιουργία δικτύων και ανάπτυξη συνεργασιών με την τοπική κοινωνία	☐

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ 2 ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ & ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ	
ΔΡΑΣΕΙΣ	
2α. Προώθηση της ισότητας των φύλων στην δια βίου μάθηση και την εκπαίδευση	☐
2β. Προώθηση της εκπαίδευσης και μείωση του αναλφαριθμητισμού	☐
2γ. Ενθάρρυνση γυναικών για την απόκτηση νέων δεξιοτήτων	☐
2δ. Καταπολέμηση στερεοτύπων	☐
2ε. Επιμόρφωση μεταναστριών και δράσεις κοινωνικής τους ένταξης	☐

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ 3: ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ & ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ	
ΔΡΑΣΕΙΣ	
3α. Υποστήριξη και ενίσχυση των γυναικών που υφίστανται πολλαπλές διακρίσεις, γυναίκες ευρισκόμενες στα όρια της φτώχειας, μονογονείς, άστεγες, γυναίκες θύματα βίας, τοξικοεξαρτημένες, γυναίκες μετανάστριες - πρόσφυγες	☐
3β. Προώθηση πολιτιστικών πρωτοβουλιών που θα επιδρούν στην μείωση του κοινωνικού αποκλεισμού και την αλλαγή στερεοτύπων.	☐

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ 4: ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ	
ΔΡΑΣΕΙΣ	ΒΑΡΥΤΗΤΑ ΔΡΑΣΗΣ
1. Αύξηση της ενημέρωσης των γυναικών σε θέματα υγείας	☐
2. Αντιμετώπιση προβλημάτων υγείας μέσω της πρόληψης και των συχνών εξετάσεων.	☐

5. Ποια πιστεύετε ότι είναι τα σημαντικότερα μειονεκτήματα και οι απειλές που αντιμετωπίζει ο Ν.Τ. Αθηνών στο ζήτημα της ισότητας των φύλων και ποιες οι ευκαιρίες και τα πλεονεκτήματα που μπορούμε να αξιοποιήσουμε προς την κατεύθυνση της ισότητας.
1
2
3
4
5
6

Σχόλια – Παρατηρήσεις

B. Στοιχεία ερωτηθέντος :

1. Φορέας / Οργανισμός / Οργάνωση/ ΜΚΟ/ Σύλλογος

Τίτλος

Εκπρόσωπος

2. Δημότης

Φύλο Άνδρας ☐ Γυναίκα ☐

Ηλικία 18-24 ☐ 25-34 ☐ 35-44 ☐ 45-64 ☐ 65 & άνω ☐

Επάγγελμα.....

Δημοτική Ενότητα

3. Αιρετός Εκπρόσωπος – Δημοτικός/ Τοπικός Σύμβουλος

Φύλο Άνδρας ☐ Γυναίκα ☐

Ηλικία 21-24 ☐ 25-34 ☐ 35-44 ☐ 45-64 ☐ 65 & άνω ☐

Θέση στο Δημοτικό Συμβούλιο
Δημοτική Ενότητα

Ευχαριστούμε για την συνεργασία